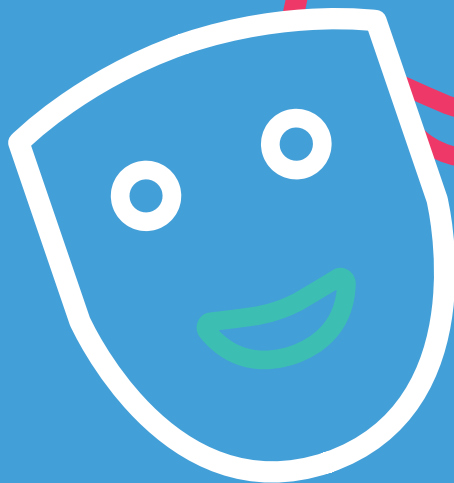
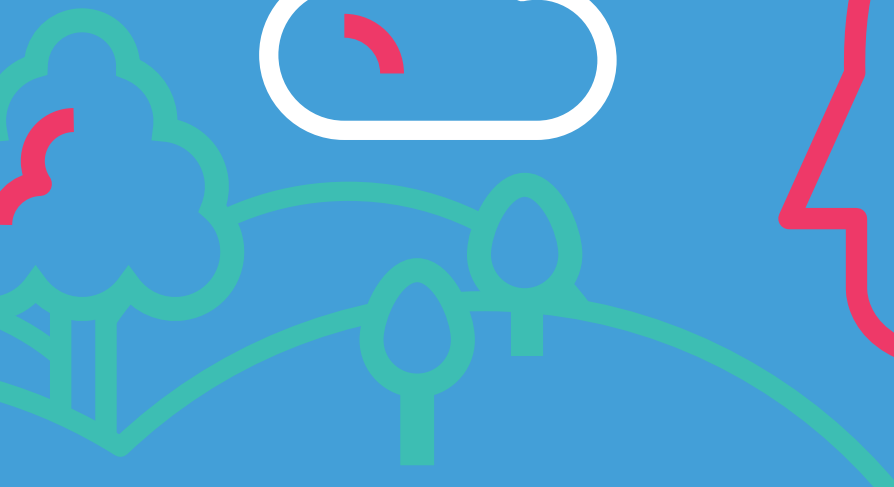
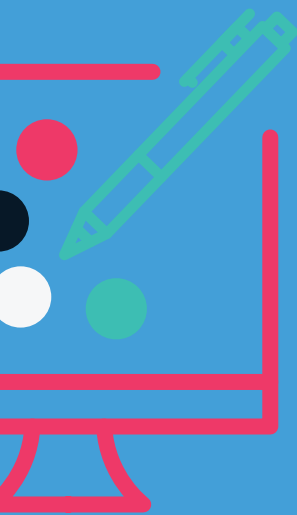

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Učenje iz preteklosti,
oblikovanje naše
prihodnosti: evropska
kulturna dediščina preko
eTwinninga

eTwinning je živahna skupnost, ki je v trinajstih letih povezala preko 500.000 učiteljev iz 190,000* šol. Realizirali so preko 70.000* projektov, v katerih je sodelovalo več kot 2.000.000 učencev iz vse Evrope (*podatki za maj 2018). eTwinning – *skupnost za šole v Evropi in partnerske države v njeni soseščini* – **je šolska pobuda**, ki črpa sredstva iz programa Evropske komisije Erasmus+. V njej sodeluje 36 evropskih držav in 8 sosednjih držav.

eTwinning je digitalni portal, ki je na voljo v 29 jezikih. Naključni obiskovalci strani imajo dostop do informacij o sodelovanju v eTwinningu in prednostih sodelovanja ter do virov navdiha za skupno izvajanje projektov. Registrirani učitelji imajo dostop do portala z omejenim dostopom, ki mu pravimo eTwinning Live. To je vmesnik, ki posamezne učitelje povezuje s skupnostjo: uporabnikom omogoča iskanje partnerjev, povezovanje in sodelovanje v projektih ter udeležbo na strokovnih dogodkih, ki potekajo na evropski nacionalni, neevropski nacionalni ali osrednji evropski ravni. Učitelji, ki skupaj delajo na projektu, imajo dostop do zasebnega okolja, ki je namenjen sodelovanju v določenem projektu. Pravimo mu TwinSpace.

eTwinning svojim uporabnikom zagotavlja visoko stopnjo podpore. Vsaka sodelujoča država (trenutno jih je 44) ima svojo nacionalno svetovalno službo (NSS) ali službo za podporo partnerjem (SPP), ki skrbi za promocijo pobude, nudi podporo končnim uporabnikom in organizira različne dejavnosti ter priložnosti za strokovni razvoj na nacionalni ravni. Na evropski ravni eTwinning v imenu Evropske komisije koordinira centralna svetovalna služba (CSS), ki jo vodi European Schoolnet (konzorcij 34 ministrstev za izobraževanje). CSS se povezuje z NSS in SPP ter je odgovorna za razvoj platforme. Poleg tega nudi celo vrsto priložnosti za strokovni razvoj in organizira druge dejavnosti, kot sta letna evropska konferenca in slovesnost ob podelitvi nagrad učiteljem in učencem za njihovo sodelovanje v izjemnih projektih.

**Učenje iz preteklosti,
oblikovanje naše
prihodnosti:
evropska kulturna
dediščina preko
eTwinninga**

Kazalo

Predgovor 3 Uvod: kulturna dediščina: povezovanje preteklosti, sedanosti in prihodnosti	5
1. Kulturna dediščina in izobraževanje	7
1.1. Evropsko leto kulturne dediščine, priložnost za spodbujanje odkrivanja kulturne dediščine	8
1.2. Interpretacija dediščine: način spodbujanja učencev in dijakov, da si začnejo prizadevati za Evropo?	9
2. eTwinning in kulturna dediščina	13
2.1. eTwinning in njegov odnos do kulturne dediščine	14
2.2. Kulturna dediščina v projektih eTwinning:	18
3. Poučevanje kulturne dediščine v šoli	37
3.1. Poučevanje z digitalno kulturno dediščino v učilnicah 21. stoletja	38
3.2. Dvajset idej in dejavnosti za predstavitev kulturne dediščine v razredu	41
4. Povezovanje z evropsko kulturno dediščino – drugi učni viri	53
4.1. Spoznavanje zgodovine in dediščine iz evropske perspektive: Hiša evropske zgodovine	54
4.1.1. Hiša za evropsko zgodovino	54
4.1.2. Okolje za ponovno interpretacijo dediščine	55
4.1.3. Učni vir o Evropi	57
4.2. eTwinning in Unescove šole: gradimo prihodnost z odkrivanjem preteklosti	59
Ugotovitve	65
Seznam uporabljene literature	67

Predgovor

Tibor Navracsics, komisar za izobraževanje,
kulturo, mlade in šport

Tibor Navracsics

Naša skupna kulturna dediščina je v osrčju evropskega načina življenja. Obdaja nas v velikih in majhnih mestih, naravi in arheoloških najdiščih. To so literatura, umetnost in spomeniki, obrti, ki smo se jih naučili od prednikov, zgodbe, ki jih pripovedujemo otrokom, hrana, ki jo uživamo, in filmi, ki jih gledamo ter se v njih prepoznamo. Kulturna dediščina nas definira in krepi naš občutek pripadnosti skupni evropski družini. Vsi pripadamo mirni skupnosti, ki šteje več kot 500 milijonov državljanov, ima zelo bogato zgodovino in močno prepletene kulture.

V evropskem letu kulturne dediščine želim ljudi, še posebej otroke in mlade, spodbuditi, da začnejo odkrivati bogato in raznoliko evropsko kulturno dediščino ter premišljevati o tem, kakšno vlogo ima v našem življenju. S tem jim želimo omogočiti, da postanejo skrbniki in zaščitniki naše kulturne dediščine.

V tem letu se imamo priložnost poglobiti v šege in običaje, spomine in spomenike preteklosti. Iz teh spominov in naše zgodovine se lahko veliko naučimo. Upam, da bodo otroci in mladi skozi raziskovanje in izkušanje naše skupne kulturne dediščine znotraj in izven učilnice ugotovili, da se njihove različne identitete, lokalne, regionalne ali nacionalne, vzajemno dopolnjujejo, bogatijo in krepijo ter soobstajajo z evropsko identiteto in znotraj nje. Raznolikost je naše bogastvo in naša moč.

Po podatkih posebnega Evrobarometra o kulturni dediščini si skoraj 90 % anketirancev želi, da bi se evropska kulturna dediščina poučevala v šolah. Šole in učitelji imajo pri tem ključno vlogo.

Zato vam z velikim veseljem predstavljam knjigo eTwinning 2018, s katero želimo kulturno dediščino vnesti v učilnice. V knjigi so predstavljeni odlični projekti eTwinning, ki obravnavajo številne razsežnosti in različne vrste kulturne dediščine ter nazorno prikazujejo kreativne in barvite možnosti obravnave zadevne teme za učitelje in učence vseh starosti.

V letošnji knjigi eTwinning so zbrana tudi različna gradiva za učitelje in učence ter ideje za razredne dejavnosti in dejavnosti izven šolske skupnosti, posvečene kulturni dediščini. S projekti eTwinning smo dokazali, da je lahko kulturna dediščina bogat vir priložnosti za učenje in sodelovanje med otroki in mladimi. Zelo mi je všeč ta pristop, ki spodbuja dialog med različnimi kulturami in generacijami, navdaja z občutkom skupnega razumevanja razlik in podobnosti med nami ter nas spodbuja, da cenimo kulturno raznolikost.

Hvaležen sem vsem učiteljem in učencem, ki ste sodelovali v različnih dejavnostih in projektih, ter eTwinningu in njegovi skupnosti, da ste prispevali k uspehu evropskega leta kulturne dediščine. S pričujočo knjigo, se želimo prepričati, da kulturna dediščina ostane osrednji element našega vsakdanjega življenja tudi, ko se to evropsko leto konča. To je ključnega pomena, če želimo sprožiti korenite spremembe v načinu uživanja, varovanja in promocije naše dediščine, in to je edini način, da državljanom zagotovimo dolgoročne koristi evropskega leta kulturne dediščine ter izgradimo Evropo Evrope.

Uvod

Kulturna dediščina: povezovanje preteklosti, sedanjosti in prihodnosti

2018 je evropsko leto kulturne dediščine. Kulturna dediščina oblikuje naš vsakdan. Obdaja nas v velikih in majhnih mestih, v naravi in arheoloških najdiščih. Ne najdemo je samo v književnosti, umetnosti in predmetih, temveč tudi v obrti in ročnih delih, ki se jih naučimo od prednikov, v zgodbah, ki jih pripovedujemo otrokom, hrani, ki jo uživamo, in filmih, ki smo jih videli in se prepoznali v njih.

Leto kulturne dediščine je namenjeno predvsem otrokom in mladim, ki bodo v prihodnje postali zaščitniki naše dediščine. Po podatkih Evrobarometra se velika večina anketirancev (88%) strinja, da bi morali kulturno dediščino poučevati v šolah, saj z njo spoznavamo našo zgodovino in kulturo. (Posebni Evrobarometer, Kulturna dediščina, 2017).

Otroci in mladi lahko raziskujejo kulturno dediščino v njenih številnih podobah, med drugim tudi:

- zgradbe, spomenike, artefakte, arhive, oblačila, umetniška dela, knjige, naprave, zgodovinska mesta, arheološka najdišča itd. - (**snovna dediščina**),
- Običaje, upodobitve, znanje, veščine, predmete in kulturno izražanje, ki ga ljudje cenijo, npr. festivale. Vključuje tudi jezike in ustno izročilo, uprizoritveno umetnost in tradicionalne obrti itd. - (**nesnovna dediščina**)
- Krajina - geografska področja, kjer naravni viri pričajo o šegah in običajih ljudi.
- Gradivo, ki smo ga pripravili v digitalni obliki (npr. digitalna umetnost in animacija) ali digitalizirali, da bi ga ohranili (vključno z besedili, slikami, videoposnetki in zvočnimi zapisi) - (**digitalna dediščina**).

Kaj nam knjiga ponuja?

Naš namen je predstaviti različne vidike kulturne dediščine in ponuditi primere projektov eTwinning ter ideje za izvajanje dejavnosti, povezanih s kulturno dediščino.

V prvem delu je razložena definicija kulturne dediščine in interpretacija dediščine kot metode izobraževanja.

V drugem delu so podani primeri zanimivih projektov eTwinning, ki so obravnavali snovno, nesnovno, digitalno in naravno kulturno dediščino.

V tretjem delu najdemo gradiva in vire, ki jih ponuja Europeana, digitalni portal Evropske unije za kulturno dediščino. Ponuja tudi ideje za razredne dejavnosti, ki so povezane z različnimi predmeti, od zgodovine do astronomije, od matematike do tujih jezikov.

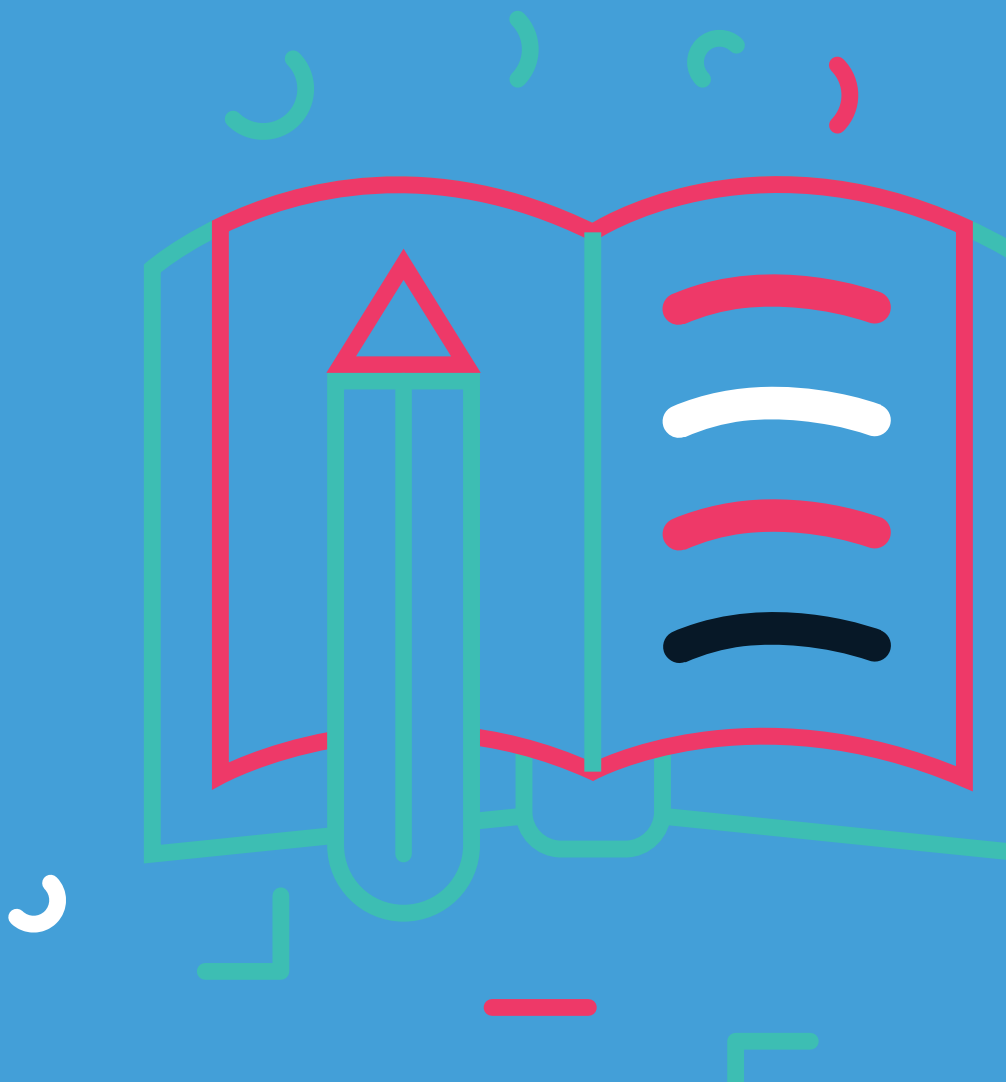
V zadnjem delu boste izvedeli, kako lahko učenci odkrivajo zgodovino in dediščino s pomočjo virov Hiše evropske zgodovine. Odkrili boste tudi, kako lahko šole eTwinning in Unescove šole promovirajo kulturno dediščino z organizacijo dejavnosti v okviru šolske skupnosti in izven nje.

Kulturna dediščina je obširna tema, ki je lahko vir navdiha za organizacijo številnih ustvarjalnih dejavnosti z vašimi učenci. Mi vam ponujamo vir navdiha, na vas je, da promovirate in podpirate kulturo in evropsko dediščino v vaših šolah.

“Naša bogata in raznolika kulturna dediščina je izredno močna podpora za izgradnjo našega naroda.” – Nelson Mandela.

1. poglavje

Kulturna dediščina in izobraževanje

1.1. Evropsko leto kulturne dediščine, priložnost za spodbujanje izobraževanja na področju kulturne dediščine,

Erminia Sciacchitano, glavna znanstvena svetovalka,
Evropska komisija

Erminia Sciacchitano

'Kulturna dediščina' je bila dolga desetletja sinonim za spomenike, muzeje in arheologijo. Odnos med kulturno dediščino in izobraževanjem se je običajno omejil na pasivno obiskovanje spomenikov ali muzejev in ogleda zgodovinskih spomenikov ali predmetov. Zelo pogosto je vključeval vodene ogleda, med katerim so učenci v kronološkem vrstnem redu spoznali dogodke iz preteklosti, ki niso bili na noben način povezani z življenjskimi izkušnjami učencev. Zelo pogosto najdemo knjižice, v katerih so podane podrobnejše informacije o določenem spomeniku, ki so vzete iz konteksta in ne upoštevajo predznanja ali izkušenj učencev.

V zadnjih desetletjih je dobila kulturna dediščina širši pomen. Sedaj vključuje živo kulturno dediščino, naravno, urbano in podeželsko krajino, digitalno in filmsko dediščino. Okvirna konvencija Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo (Faro, 2005) ponuja najbolj celostno definicijo kulturne dediščine, ki celostno zajame njeno snovno, nesnovno in digitalno dimenzijo:

kulturna dediščina pomeni skupino virov, podedovanih iz preteklosti, ki jih ljudje neodvisno od lastništva opredelijo kot odsev in izraz svojih nenehno razvijajočih se vrednot, prepričanj, znanja in tradicij. Vključuje vse vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega delovanja ljudi in krajev skozi čas (Faro 2005).

V konvenciji je zapisano, da lahko obravnavamo kot kulturno dediščino vsak znak ali simbol, ki je rezultat človekove dejavnosti ali mu je človek pripisal določen pomen, ki se namerno ščiti, ohranja ali oživlja in ni prepuščen naravnemu razkroju, pozabi ali uničenju. Posebna pozornost je namenjena vrednotam (npr. kulturnim, umetniškim, arheološkim, znanstvenim, etnološkim, antropološkim vrednotam), prepričanjem, znanju in tranzicijam, ki so pomembne za referenčno skupnost ali skupino, ki ima pravico do tega vira in je odgovorna za prenos tega vira na prihodnje generacije. V konvenciji je tudi poudarjeno, da se vrednote ves čas razvijajo.

S tem smo prepoznali, da ima kulturna dediščina osrednjo vlogo v naših družbah, ustvarja občutek združenosti znotraj in onkraj državnih meja ter spodbuja vzajemno razumevanje in skupne vrednote. Skrb za kulturno dediščino je vse večja. Po premisleku

o tem širšem razumevanju kulturne dediščine in zaradi vse večjega zanimanja za njo, se kulturna dediščina vse bolj pogosto pojavlja tudi v izobraževalnih okoljih. V večini primerov gre za poskuse približevanja kulturne dediščine čim večjemu številu učencev in krepitvi izobraževalnih procesov.

Izobraževanje o dediščini je metoda poučevanja in učenja, ki temelji na ideji, da dediščina učencem ponuja priložnost za pridobivanje izkušenj iz katerih se učijo. Z neposrednim izkušanjem, preučevanjem, analizo in vrednotenjem kulturne dediščine, npr. stavb, spomenikov, delovnih mest, krajin, artefaktov, obredov in tradicij, učenci pridobivajo znanje, intelektualne veščine in širši sklop kompetenc, ki krepijo njihovo sposobnost ohranjanja in izboljšanja družbe in načinov življenja.

1.2. Interpretacija dediščine: način spodbujanja učencev in dijakov, da si začnejo prizadevati za Evropo?

**Interpret Europe – Evropsko združenje
za interpretacijo dediščine**

Na osnovi izvlečkov iz knjige, ki jo je objavilo združenje Interpret Europe (2017) "Engaging citizens with Europe's cultural heritage: How to make best use of the interpretive approach", Witzenhause: Interpret Europe¹

Interpretacija dediščine bi lahko bil zanimiv neformalen pristop k učenju v okviru projektov eTwinning. S pomočjo interpretacije dediščine se izkušnje spremenijo v vir navdiha in kreativnosti, ki spodbuja učenčevo radovednost. Vključuje tudi zgodbe, ki so lahko za njih pomembne in spodbujajo razmišljanje.

V primerjavi z drugimi izobraževalnimi pristopi lahko rečemo, da je za interpretacijo dediščine značilno aktivno spodbujanje udeležencev k interpretaciji svojih izkušenj v iskanju smiselnega konteksta, ki se skriva za golimi dejstvi. Namen tega pristopa je ponuditi:

- neposredno izkušnjo z izvirnim pojavom dediščine (izkustveno učenje),
- aktivno sodelovanje in izmenjavo z udeleženci, ki spodbuja osebni odziv,
- predanost skrbi za dediščino (in tudi vir za osebno učenje).

(1-1) http://www.interpret-europe.net/fileadmin/Documents/publications/ie_engaging_citizens_with_europes_cultural_heritage_co.pdf

V predšolski vzgoji

Občutki in misli majhnih otrok so neposreden odziv na izkušnjo, ki jo doživljajo v danem okolju. Pojem interpretacije dediščine vsebuje tudi razumevanje preteklosti, ki gre onkraj osebne izkušnje posameznika. Torej moramo upoštevati tudi razvoj otrokovega razumevanja časa. Na začetku je otrokovo dojemanje časa še vedno tesno povezano z njegovim doživljanjem rednih dogodkov, npr. vsak teden (ob sobotah ne gre v vrtec) ali vsako leto (rojstni dan, božič). Majhni otroci imajo zelo radi stvari, ki se ponavljajo in so predvidljive, medtem ko se tisti, stari pet ali šest let, radi učijo novih stvari, ki jih ne izkušajo v svojem neposrednem okolju, in poslušajo zgodbe o življenju in delu drugih ljudi. V teh letih začnejo otroci razumeti merila in primerjave ter razvijejo občutek za preteklost in prihodnost. To je predpogoj za interpretacijo kulturne dediščine, ki raziskuje pomen preteklosti.

Sposobnost primerjanja spodbudi otrokovo radovednost: "Pokaži mi nekaj, česar nisem še nikoli videl ali počel!" Primerjanje je predpogoj za občudovanje del in stvaritev drugih ljudi ali bitij. Učenci lahko celo razumejo poučne zgodbe o preteklih dogodkih ali ljudeh, ki kulturno dediščino povežejo z njihovimi izkušnjami v življenju. Na tej prvi ravni lahko učenci razvijajo empatijo.

V osnovnem izobraževanju

Ko gredo otroci v šolo, se tam srečajo z učenci iz drugačnih družbenih in kulturnih okolij ter lahko pridobivajo nove izkušnje v novem družbenem okolju.

Za šole je lahko interpretacija dediščine dragocena metoda, ki dopolnjuje formalno izobraževanje. Pouk v razredu pogosto temelji na učbenikih in medijih. Osredotoča se na generično znanje, veščine in stališča, ki veljajo za pomembna v neki državi. Pomembnejši dogodki zgodovinskega razvoja se ponazorijo s pomočjo izbranih, popolnih in značilnih primerov.

Nasprotno od tega se interpretacija veže na neposredno izkušnjo na dejanskih območjih dediščine. Odkrivajo konkretno lokalno dediščino, ki je del lokalnega okolja, v katerem otroci živijo. Tako je občutek resničnosti močnejši: "Tukaj se je zgodilo." Lokalna dediščina običajno tudi ne ustreza v popolnosti idealnim, tipičnim, splošnim pojmom in idejam. Lahko jo predstavimo na način, ki odraža številne odtenke in barve določenih stvari ter posameznih ljudi, ki ne spadajo v idealne, tipične kategorije. Vedno znova jo lahko obiščemo in interpretiramo z različnih zornih kotov.

Če želimo, da se naši osnovnošolci smiselno povežejo s kulturno dediščino, premislimo o naslednjem:

- Kulturno dediščino lahko predstavimo skozi poučne zgodbe, ki preteklost povežejo z otrokovimi izkušnjami in mu omogočijo aktivno empatijo.
- Interpretacija bi morala okrepiti občutek resničnosti preko neposredne izkušnje dejanskih pojavov, ki so povezani z znanim okoljem domačega mesta in njegove okolice.
- Izbrati bi morali tiste zgodovinske kontekste in zgodbe, ki bodo v učencih vzpodbudile vrednote, s katerimi bodo lahko prerasli sebe in postali dovzetni za spremembe.
- Interpretacija naj spodbuja radovednost, ki bo otroke vodila v odkritja, ki jih bodo začudila in presenetila. Tako v otroku gojimo pristno zanimanje za bogastvo in raznolikost sveta.

V srednjem izobraževanju, poklicnem izobraževanju in usposabljanju

V tem obdobju večina dijakov zelo intenzivno išče globlji pomen. Najstniki se začnejo spraševati o običajih, tradicijah, navadah, prepričanjih in stališčih, ki so jih spoznali v otroštvu, medtem ko iščejo svoj prostor pod soncem in svojo identiteto. To je tudi obdobje, v katerem se izoblikujejo posameznikove preferenčne vrednote.

Poučne zgodbe o resničnih dogodkih lahko razkrijejo nove perspektive, ki bodo najstnikom v pomoč pri preučevanju konceptov in kritičnem preverjanju koherence verskih in vrednostnih sistemov. Pomagajo jim lahko tudi jasno ugotoviti, kaj izrecno ne želijo postati. Po drugi strani jih lahko navdušimo z nekom, ki ga bodo občudovali, in bo postal njihov vir navdiha ali celo njihov vzornik, četudi samo za kratek čas. Medtem ko iščejo svoj prostor pod soncem in v družbi, lahko s pomočjo dediščine preoblikujejo svoj sistem vrednot in svojo identiteto.

V tem značilnem procesu emancipacije interpretacija dediščine evropskim družbam ponuja čudovito priložnost, ki je v veliki meri neizkoriščena, da okrepijo vrednote, s katerimi prerastejo sebe. Soustvarjanje interpretacije dediščine z mladimi, ki jo usmerjajo izkušeni moderatorji, je lahko zelo močan sprožilec razprav in premisleka, s katerim lahko odpravimo ranljivost prihodnjih generacij, ki jih sili v populizem in verski fanatizem.²

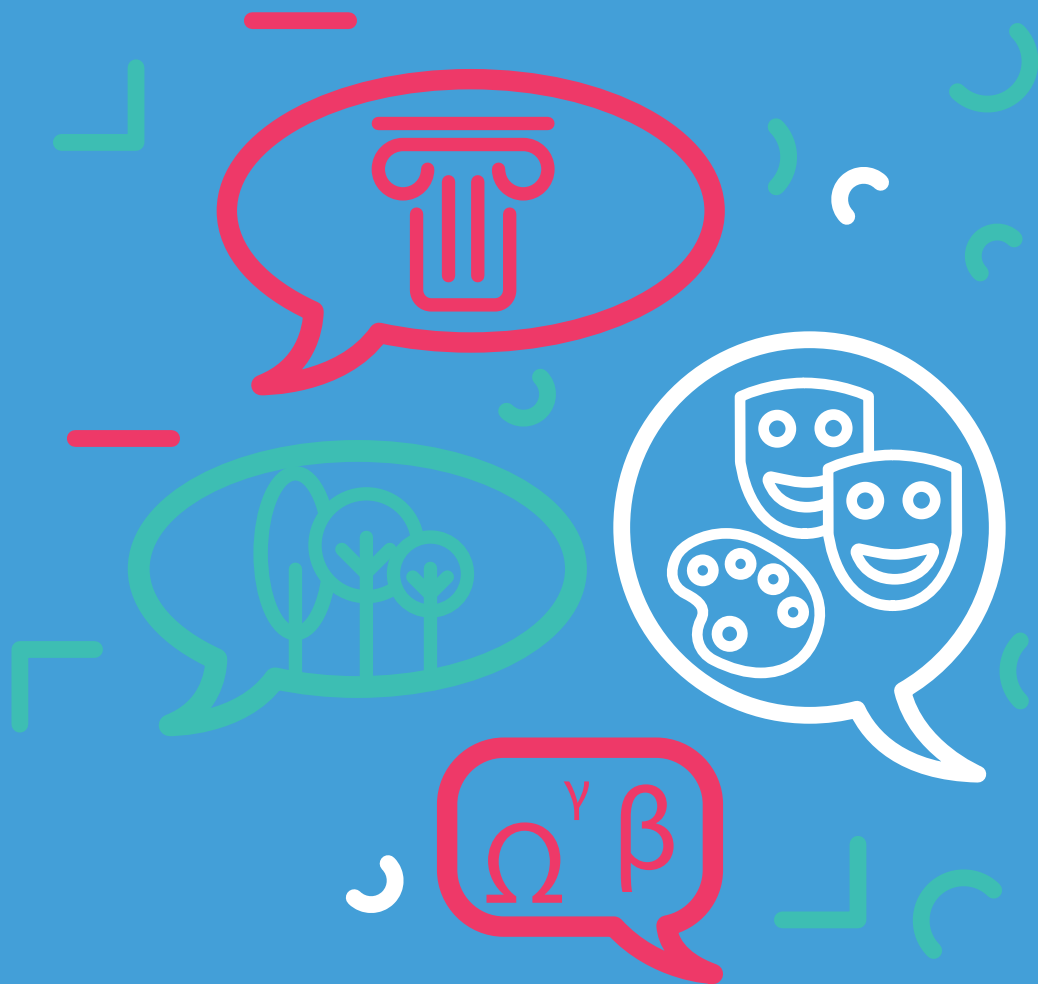
2. Primer: projekt Erasmus+ HIMIS (Interpretacija dediščine za vključevanje migrantov v šole): <http://himisproject.eu/en/home-page/>

Če želimo, da se naša mladina smiselno poveže s kulturno dediščino, premislimo o naslednjem:

- Kulturno dediščino bi morali predstaviti skozi poučne zgodbe, ki določeno dediščino povežejo s prepričanji in vrednotami, ki so pomembne za mlade.
- Izbrati bi morali kontekst in zgodbe, ki spodbujajo transcendentne vrednote in dovzetnost za spreminjanje vrednot. S temi vrednotami bodo tudi kot odrasle osebe lažje ohranjali tok sprememb osebne identitete.
- Pri interpretaciji moramo vedno na stvari gledati z različnih zornih kotov in tako odkriti, kaj je določena dediščina pomenila različnim zgodovinskim deležnikom (npr. iz različnih socialnih in kulturnih okolij).
- Pri interpretaciji moramo iskati odgovore na odprta vprašanja, s katerimi spodbudimo interakcijo, razpravo in samostojni premislek, namesto da učencem ponujamo poenostavljene odgovore.
- Emancipacijska interpretacija mora spoštovati svobodo posameznika in njeno ali njegovo mnenje, četudi je to včasih provokativno.
- Najstniki lahko tolmača tudi izzovejo s svojim spoštovanjem do dobro utemeljenega (provokativnega) mnenja ali koherentnega vedenja.

2. poglavje

eTwinning in kulturna dediščina

2.1. eTwinning in njegov odnos do kulturne dediščine

**Irene Pateraki, pedagoški vodja in nadzornica,
Centralna svetovalna služba**

Irene Pateraki

Kulturno dediščino moramo negovati in deliti z otroki od malih nog. Istočasno jih moramo ozaveščati o pomenu ohranjanja kulturne dediščine. Na osnovi tega lahko rečemo, da je naloga šol, da pri različnih predmetih, še posebej kreativnih predmetih, npr. pri likovni vzgoji, poučujejo, cenijo in ohranjajo edinstveno kulturno in naravno dediščino (Ivon, Hicela, Kuscevic, Dubravka, 2013, 2, str. 29–50).

Ko govorimo o izobraževanju na področju dediščine, bi se morali truditi, da bi vsak otrok spoznal svojo dediščino.

Poleg tega bi morali skozi izobraževanje o dediščini mladim predstaviti tudi vprašanja trajnostnega razvoja in jih spodbujati k odprtosti do dediščine drugih ljudi. Dobro je krepiť občutek skupne evropske identitete in vključiti znanje o dediščini v šolski kurikulum (Jakoba Sraml Gonzalez, 2012).

Učenci, ki sodelujejo v eTwinningu, imajo stik z drugimi kulturami in se skozi projektno delo naučijo sprejemati dediščino drugih ljudi. Četudi projekt ni neposredno povezan s kulturno dediščino, lahko učenci spoznajo nekatere značilnosti kulture svojih vrstnikov skozi interakcijo in sodelovanje v projektih dejavnostih.

V okviru eTwinninga učitelji že od leta 2005 izvajajo projekte, s katerimi učencem ponudijo priložnost, da se učijo o kulturah svojih vrstnikov, odkrivajo evropsko dediščino, spoznavajo podobnosti in razlike ter ustvarjajo skupne vire. Skozi leta so nekateri od teh projektov prejeli evropsko nagrado in bili izbrani kot primeri dobre prakse. Leta 2005 so se v okviru projekta *“Europe, Education, Ecole – Club de Philosophie”* srednješolci iz Italije in Francije pogovarjali o vlogi kulture, izobraževanja in šol v Evropi prihodnosti. Leta 2007 so se srednješolci iz Irske in Malte pogovarjali o otoški mitologiji in legendah, in sicer v okviru projekta *“Once upon a blog”*. Srednješolci iz Grčije in Francije so se učili grških in latinskih besed ter preučevali vpliv obeh jezikov na sodobne jezike v okviru projekta *“24 pas- 24 βήματα”*. Leta 2012 so otroci iz vrtcev v Grčiji, Franciji, Latviji, Avstriji in na Portugalskem odkrivali Picassa, Klimta, Kleeja, Moneta in Malevicha. Iskali so, opazovali in identificirali njihova dela ter ustvarjali nova dela v okviru projekta *“Act-in Art”*.

To je samo nekaj primerov projektov, ki so prejeli nagrade eTwinning, s katerimi smo želeli izpostaviti zanimanje učiteljev in učencev za ozaveščanje ljudi o naši skupni zgodovini in skupnih vrednotah ter njihovo delo za zaščito in promocijo evropske kulturne dediščine.

Ambasadorka eTwinninga Angeliki Kougiourouki je povedala:

*“Kulturna dediščina je kot drevo, ki ves čas poganja nove plodove. Potrebuje **korenine, ki jo povežejo z zemljo, deblo, ki prenaša življenjski nektar, in veje, s katerimi zre v prihodnost.** Njene snovne in nesnovne elemente moramo ohraniti, da bi razumeli našo raznolikost, postali bogatejši s poznavanjem zgodovine, oblikovali identiteto posameznika, skupnosti in družbe s pomembnimi vrednotami, zrlji v prihodnost in vse skupaj prenesli na prihodnje generacije. eTwinning ima lahko pri tem pomembno vlogo. V okviru projektov lahko učenci in učitelji komunicirajo, spoznavajo in spoštujejo raznolikost ter sodelujejo za doseganje skupnih ciljev. Izmenjujejo lahko ideje, spoznavajo vrednote in prepričanja svojih prednikov, medtem ko se pogovarjajo in sodelujejo ter učijo drug od drugega, gradijo znanje na osnovi svojih individualnih znanj in spretnosti ter gradijo našo skupno prihodnost.”*

Leto 2018 je evropsko leto kulturne dediščine. Številne učitelje smo povabili k sodelovanju v projektih eTwinning, ki pokrivajo vse vidike kulturne dediščine, ki jih najdemo v učnih načrtih različnih predmetov.

eTwinning jim je ponudil dodatne vire, npr. spletne seminarje, izobraževalne dogodke in posebne kampanje za promocijo evropske kulturne dediščine in ozaveščanje o njej.

Učenci, ki sodelujejo v projektih, izrazijo svoje mnenje, formulirajo vprašanja, obnavljajo znanje, ki so ga že pridobili, in ga povezujejo z znanjem, ki ga pridobivajo. Sodelujejo z vrstniki, razumejo, da lahko ohranijo svojo kulturo in obenem častijo in spoštujejo kulturo partnerjev. S tem kreativno uporabimo preteklost za spreminjanje prihodnosti.

**Odmev
starodavnih
gledališč
v njihovi
tišini**

**Kruh kot
tradicija**

**Evropski
geoparki**

**Kulturna
dediščina:
moč rastlin**

**Kulturna
dediščina in
novi mediji**

**S plesom
skozi naše
kulture**

**Glasba
nas
povezuje**

**Potopi se
v globino
Unescovih
znamen-
tosti**

**UNESCO
– ključ
do naše
dediščine**

**Tradicionalna
martenica**

**“Olimpijske igre:
mednarodni
« jezik » vrednot”**

**“Kultura,
oplemenitena
s preseljeva-
njem”**

**Nenavadni
običaji, šege in
folklora v naši
državi**

**Kemijska
dediščina**

**Ljudska
umetnost - naša
lokalna, kulturna
dediščina**

**Kulturna
dediščina:
S. O. S. (boj
za preživetje)**

**Obiščimo
skupaj naše
spomenike**

**Kulturna
dediščina brez
meja**

**2. svetovna
vojna, zgodovina
in kulturna
dediščina**

**Programiranje
digitalna
kulturna
dediščina**

**Svetovna
dediščina
in svetovno
prvenstvo**

**Virtualni
muzej - skozi
spletna vrata
v resnično
življenje**

**Kulturna
dediščina
v naši kuhinji**

**Lepota in
matematika
- evropsko
leto kulturne
dediščine**

**BEE BOT
Odkrij
ljudsko
kulturo**

**Neverjetna
avantura v dveh
patrimonialnih
mestih - Rimu in
Sevilli**

2.2 Kulturna dediščina v projektih eTwinning

Kulturna dediščina bi morali biti prisotna v življenju otrok od mladih nog. Tako bi lažje razumeli pomen ohranjanja kulturne dediščine. Skladno s tem morajo učitelji učence naučiti, da lahko ne samo uživajo v dosežki prejšnjih generacij, temveč se tudi učijo iz preteklosti in te izkušnje ter znanje uporabijo za izgradnjo prihodnosti.

Pri eTwinningu večina projektov namerno ali nenamerno obravnava različne vidike kulturne dediščine. Učenci se ob začetku vsakega projekta predstavijo, predstavijo tudi svojo državo ter s partnerji izmenjajo informacije o svoji kulturni dediščini. Številni projekti eTwinning vključujejo snovno, nesnovno, digitalno in naravno dediščino. Spodaj so predstavljeni nekateri primeri projektov eTwinning, ki pokrivajo različne vidike kulturne dediščine in so vam lahko v pomoč, če iščete ideje, ki bi delovale v kontekstu vaše šole.

Več kot igrače

Zakaj? Ljudske igrače vsebujejo dragocene snovne in nesnovne elemente kulturne dediščine različnih skupnosti, regij ali držav. Učenci so z odkrivanjem različnih vrst igrac dobili globlji vpogled v svojo tradicionalno kulturo, kreativne in estetične vrednote ter se učili o njih.

Kaj? Učenci so ustvarili virtualni muzej z risbami ljudskih igrac, ki so jih opremili z zvočnimi posnetki z razlago za obiskovalce.

Kako? Učenci so iskali stvari na internetu, obiskali lokalne in nacionalne muzeje ter razstave igrac in intervjuvali svoje družinske člane ali člane lokalne skupnosti. Nato so izmenjali informacije o mitih, običajih in vražah, povezanih z igračam, ter podali navodila za izdelavo igrac. Na koncu so izdelali

ljudske igrače svojih partnerjev, jih izmenjali ter pripravili šolske razstave.

Države: Armenija, Azerbajdžan, Gruzija, Litva, Romunija, Turčija in Ukrajina

Starost učencev 8 – 15

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/1528>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch1>

Aprendemos jugando

Zakaj? Da bi učenci lažje pridobivali znanje o svoji kulturni, jezikovni, zgodovinski in naravni dediščini ter nesnovni dediščini: vrednote, ki povezujejo državljane sveta (mirno sobivanje, svoboda, strpnost).

Kaj? Učenci so ustvarili igre v besedilnem in glasovnem formatu, da bi partnerjem pomagali odkriti svojo kulturno dediščino.

Kako? Učenci so preučevali dediščino svoje države in ustvarili poučne igre v španščini in angleščini. Na vsaki igralni karti je označen kraj, lik, datum ali kraj, povezan s kulturno dediščino, slika in trije možni odgovori (samo en je pravilen). Učenci so prejeli tudi igre

svojih partnerjev in skozi igro spoznavali kulturno dediščino svojih partnerjev.

Državi: Italija in Španija

Starost učencev: 10–14

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/26348>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch2>

Wojtek, medvedji vojak

Zakaj? Ko učenci spoznavajo zgodovino, je pomembno, da jo odkrivajo z različnih zornih kotov. V tem primeru jim je pomagal rjavi medved. Kipe tega medveda lahko najdemo na Poljskem in v Združenem kraljestvu.

Kaj? Učenci so skupaj pripravili videoposnetek, v katerem so predstavili zgodbo rjavega medveda Wojteka.

Kako? Učenci so morali prebrati knjige in se učiti o 2. svetovni vojni ter poiskati zgodbe o življenju Wojteka, medveda, ki so ga poljski vojaki posvojili med vojno.

Državi: Poljska in Združeno kraljestvo

Starost učencev: 7–12

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/23911>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch4>

Barvite pesmi

Zakaj? Oseba, ki se od malih nog srečuje z umetnostjo, ima več priložnosti, da postane dovzetna in razvija intelektualne kapacitete, samozavest ter kulturno identiteto, varuje in spodbuja pluralizem ter priznava in spoštuje druge ljudi.

Kaj? Učenci so ustvarili e-knjigo, ki vsebuje vse njihove dejavnosti, povezane z umetnostjo, poezijo in glasbo.

Kako? Cilj projekta, ki je povezal umetnost z izobraževalnimi procesi, je bil otrokom ponuditi ne samo nova orodja za komunikacijo in izražanje, temveč tudi priložnost, da spoznajo lokalne, nacionalne in evropske umetnike, ki so prispevali h kulturnemu in jezikovnemu bogastvu ter raznolikosti Evrope. Projekt je krepil tudi lokalno identiteto otrok in jih povezal z lokalno kulturno dediščino preko dela lokalnih umetnikov in partnerskih šol.

Države: Grčija, Italija, Litva, Španija in Združeno kraljestvo

Starost učencev: 3–11.

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/26039>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch3>

Valorisons nos patrimoines

Zakaj? Da bi spoznali svojo lokalno kulturno dediščino in kulturno dediščino Evrope.

Kaj? Učenci so zbrali informacije in jih uporabili za pripravo e-knjige.

Kako? Učenci so pripravili interaktivno igrico, pri kateri igralec vnaša manjkajoče besede in odkriva kulturno dediščino svojih partnerjev: zgodovinske znamenitosti, gastronomija, arhitektura in običaji

Države: Belgija, Francija in Italija

Starost učencev: 12–14

Rezultati dela: <https://twinspace.etwinning.net/23303>

Počitnice in prazniki v različnih evropskih šolah

Zakaj? Da bi pridobili novo znanje in gojili spoštovanje do evropske kulturne dediščine ter poglobili znanje o različnih evropskih festivalih s pomočjo maskote.

Kaj? Učenci so pripravili e-knjigo, ki nas popelje v svet Maksovih dogodivščin, tradicionalnih receptov in slovarjev.

Kako? Učenci so skupaj pripravili knjigo, v kateri so opisali dogodivščine svoje maskote Maksa, ki je obiskal vse države. Svoje popotovanje je začel v Španiji, kjer se je najprej udeležil proslave, na kateri so stregli tradicionalne jedi, nato pa se je odpravil na Poljsko in Finsko, v Romunijo,

na Irsko in pred povratkom v Španijo še v Ukrajino.

Države: Finska, Irska, Romunija, Poljska, Španija in Ukrajina

Starost učencev: 3–11

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/24439>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch5>

CARPE ANTIQUIT@TEM!

Zakaj? Da bi razumeli dediščino Grčije in Italije s spoznavanjem latinskega in grškega besedišča ter iskanjem besed, ki so se prenesle v druge evropske jezike.

Kaj? Učenci so pripravili slovar besed, ki izhajajo iz starogrškega jezika in latinščine, etimološke uganke in videoposnetke o pomembnih ljudeh iz Antične Grčije in Rima.

Kako? Učenci so iskali izraze, ki izhajajo iz klasičnih jezikov in so še danes v rabi, spoznavali življenje starih Grkov in Rimljanov, raziskovali izvor tradicij (gledališča, poročni in mrliški obredi) in preučevali biografije pomembnih ljudi,

npr. Perikleja, Kaliope, Cicera, Cezarja in Temistokleja.

Države: Grčija, Italija in Španija

Starost učencev: 15–16

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/30369>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch6>

Ko umetnost sreča virtualno resničnost!

Zakaj? Da bi spoznali 20 umetnikov in podrobneje preučili eno od del teh umetnikov ter pripravili virtualno razstavo z orodjem Aurasma (orodje za obogateno resničnost).

Kaj? Učenci so s pomočjo tabličnih računalnikov in obogatene resničnosti pripravili razstavo 20 umetniških del (večinoma slik) 20 evropskih umetnikov, in sicer iz Češke, Italije, Poljske in Francije. Ustvarili so tudi spletni katalog.

Kako? Učenci so delali v skupinah in izbrali umetnike iz svojih držav. Nato so pripravili kviz za partnerje. Po ogledu informacij o 20 umetnikih so v skupinah rešili kviz o umetnikih, ki so jih izbrali partnerji, in nato pripravili

predstavitev enega od umetnikov. Na koncu so izbrali eno delo umetnika in s pomočjo orodij obogatene resničnosti pripravili predstavitev tega dela.

Države: Češka republika, Francija, Italija in Poljska

Starost učencev: 13–16

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/23619>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch7>

Mon jardin, ton jardin, nos jardins européens et...extra européens aussi !!

Zakaj? Naravna dediščina se nanaša na vse elemente biotske raznovrstnosti, vključno s floro in favno, ekosistemi in geološkimi strukturami. Učencem smo želeli ponuditi priložnost, da to odkrijejo na interaktiven in zabaven način, skozi znanost, kulinariko in umetnost.

Kaj? Učenci so pripravili e-knjigo, v kateri so predstavili dejavnosti, povezane z njihovimi vrtni.

Kako? Učenci so odkrivali naravno dediščino svojih držav in tradicijo, povezano z njo, ter pripravili videoposnetke, predstavitve, miselne vzorce in kvize.

Države: Danska, Francija, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Italija, Litva in Tunizija

Starost učencev: 12–16

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/24216>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch9>

Ogledi kulturne dediščine po evropskih državah

Zakaj? Učence smo želeli ozvesti o kulturni dediščini, ki jo lahko najdemo v svoji državi in tudi v drugih državah. Na ta način so lahko premislili o dediščini svoje države in pomenu spoštovanja ter zaščite dediščine ter kulture drugih držav.

Kaj? Učenci so izdelali zemljevid kulturne dediščine svoje države in z orodjem Padlet organizirali razstavo, posvečeno kulturni dediščini svojih partnerjev.

Kako? Učenci so v parih izbrali kategorijo (arheološka najdišča, zgradbe, tradicija, gradovi, trdnjave, naravna dediščina), nato so poiskali informacije in pripravili predstavitev za druge partnerje. Na koncu so s pomočjo orodja Tricider glasovali

za svoja najljubša dela in izmenjali mnenja.

Države: Francija, Grčija, Italija in Španija

Starost učencev: 11–13

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/23667>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch8>

Eurocomics – raziskovanje Evrope s pomočjo stripov

Zakaj? Da bi učencem pomagali odkriti legende, tradicionalno hrano in zgodovinske znamenitosti na zabaven in kreativen način.

Kaj? Učenci so izdelali obrnjeno e-knjigo "Aladdin and the Seven tales", v kateri glavni lik obišče njihova mesta in odkriva snovno in nesnovno kulturno dediščino.

Kako? Učenci so z raziskovanjem in skupinskim delom odkrivali svojo kulturno dediščino. Preproste risbe so pretvorili v polprofesionalne like in ustvarili strip o junaku, ki potuje skozi zgodovino in kulturo.

Države: Češka republika, Francija, Gruzija, Grčija, Italija in Turčija

Starost učencev: 14–16

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/23618>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch10>

Odkrijmo naš evropski svet matematike

Zakaj? Učencem smo želeli pomagati odkriti ne samo kulturno bogastvo partnerjeve dediščine, temveč tudi njihove lastne dediščine. Raziskovali smo snovno dimenzijo, ki obstaja med matematiko in okoljem, ki nas obdaja po vsej Evropi.

Kaj? Osrednji rezultat dela je meddržavni kviz. Ob koncu vsake delavnice, ko so učenci objavili videoposnetke v TwinSpaceu, so pripravili tudi nekaj vprašanj o delavnici. Učitelji so zbrali vprašanja in iz njih naredili dolg kviz ter s pomočjo orodja Kahoot pripravili evropski natečaj.

Kako? Učenci so partnerjem pomagali odkrivati svojo lokalno dediščino preko matematičnih delavnic, ki so potekale v obliki ekskurzij. Učenci so svojim partnerjem z vsake ekskurzije poslali razglednice, opisali kraje, ki so jih obiskali, in delavnico. Tako so se stene učilnic začele polniti z razglednicami. Na podlagi videoposnetkov, ki so nastali med

ekskurzijami, so učenci pripravili transnacionalni kviz in organizirali natečaj, ki so se ga udeležili vsi evropski učenci, ki so sodelovali v tej kulturni avanturi.

Države: Belgija, Bolgarija, Češka republika, Francija, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Nemčija, Grčija, Islandija, Italija, Poljska, Portugalska, Romunija, Srbija, Slovaška, Španija in Turčija

Starost učencev: 13–15

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/21637>

Rezultati dela: <https://bit.ly/etwinningch11>

Se še spomnite tega poklica?

Zakaj? Industrijska revolucija je popolnoma spremenila trg dela in obrtniki so plačali visoko ceno v tem procesu. Cilj projekta je bil ohraniti spomin na različne tradicionalne poklice, saj niso samo objekti, knjige in umetniška dela naša kulturna dediščina, temveč tudi delo ljudi in vse njihove stvaritve.

Kaj? Učenci so izdelali nekaj spletnih iger in igro s kartami, ki jih lahko natisnete in igrate v razredu.

Kako? Učenci so raziskovali tradicionalne poklice iz sodelujočih držav in iz zbranih informacij naredili kolaže, modele in igralne karte. Nato so se razdelili v mednarodne skupine in se preko forumov v TwinSpacu pogovarjali o zbranih informacijah. Pripravili so skupne predstavitve, s katerimi so obudili spomin na skoraj pozabljene poklice.

Med izvajanjem projekta so nastali kolaži, risbe, videoposnetki in fotografije, ki so bili nato vključeni v predstavitev.

Države: Nemčija, Grčija, Poljska, Portugalska in Slovenija

Starost učencev: 13–15

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/43292>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch13>

Spoznaj svoje sosede - Conoce a tus vecinos

Zakaj? Učence smo želeli ozaveščati o kulturni dediščini treh sodelujočih držav, in sicer s posebnim poudarkom na arhitekturi, književnosti, glasbi, kuhinji in tradicionalnih športih. V projektu so sodelovali različni oddelki: jeziki in književnost, klasični jeziki, zgodovina, biologija, glasba, telesna vzgoja in angleščina. Na takšen način so učenci odkrivali pomen kulture evropskih državljanov z različnih zornih kotov.

Kaj? Učenci so pripravili e-knjigo z miti in legendami ter fotografsko razstavo samoportretov pred objekti kulturne dediščine.

Kako? Učenci so raziskovali tradicionalne evropske zgodbe in njihove variacije, ki so prišle do nas. Poslikali so tudi samoportrete pred objekti kulturne dediščine v svoji regiji. Preučevali so pesmi španskega pesnika Federica Garcíe Lorce in odkrivali

tradicionalne recepte iz držav svojih partnerjev.

Države: Francija, Grčija in Španija

Starost učencev: 13–15

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/17214>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch14>

Grški - Griko Vaš jezik zveni zelo podobno

Zakaj? Učenci so spoznali izvor in razvoj manjšinskega dialekta "Griko", ki ga govorijo na področju Grecie Salentine na jugu Italije. Učenci so svojo tradicijo in običaje predstavili svojim staršem ter preko njih spoznavali podobnosti in razlike med kulturami.

Kaj? V okviru projekta je nastal interaktivni plakat, ki vsebuje zaključke raziskave, ki so jo opravili učenci.

Kako? Učenci so poslušali tradicionalne pesmi v dialektu Griko. Na osnovi tega so pripravili miselne vzorce s ključnimi besedami, ki so jih z lahko prepoznali ter glosar, ki jim je pomagal komunicirati.

Izmenjavali so tudi mite, legende in pripovedi ter pripravili spletni kviz za preverjanje znanja.

Državi: Grčija in Italija

Starost učencev: 13–15

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/25161>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch12>

Twinlettres: regards critiques sur le monde!

Zakaj? Učence smo želeli spodbuditi, da se za korak oddaljijo od svoje kulturne identitete in se kritično zazrejo v družbo, ki jih obdaja. V ta namen smo prebirali Montesquieujeva Perzijska pisma in gradili mostove, ki povezujejo preteklost in sedanost Evrope.

Kaj? Učenci so pisali pisemski roman po vzoru izvirnika. Učenci iz 10 šol so napisali 161 pisem in pisemski roman opremili z risbami, dialogi, zgodbami, stripi in videoposnetki.

Kako? Učenci so prebrali "Perzijska pisma" in sodelovali v delavnicah kreativnega pisanja, kjer so dobili navdih za svoje delo.

Države: Belgija, Francija, Grčija, Italija, Romunija, Španija in Tunizija

Starost učencev: 12–18

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/24460>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch16>

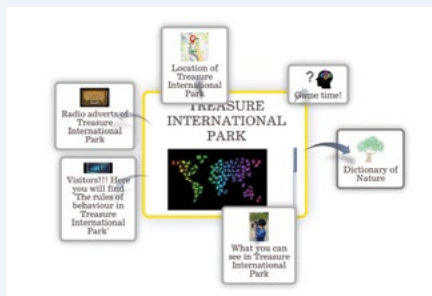
Naravni parki = mednarodni zaklad

Zakaj? Želeli smo pokazati lepote in bogastvo naravnih parkov, zato smo raziskovali floro, favno in biotsko raznovrstnost ter ljudi ozaveščali o pomenu ohranjanja naravne dediščine z odpiranjem mednarodnih parkov.

Kaj? Učenci so pripravili spletno stran, na kateri so predstavili svoje mednarodne parke skozi igre, oglase in infografiko.

Kako? Učenci so raziskovali značilnosti svojih lokalnih nacionalnih parkov. Razdeljeni so bili v skupine strokovnjakov. V skupinah so pripravili slovar narave, infografiko o lepem vedenju v mednarodnih parkih, posneli reklamne oglase za parke in pripravili spletno stran,

ki ponuja številne informacije o njihovih mednarodnih parkih.

Države: Češka republika, Poljska, Slovaška in Španija

Starost učencev: 14–15

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/20319>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch15>

Lov na skriti zaklad! Odkrijte matematiko in geometrijo v skrivnih koticah vašega mesta!

Zakaj? S pomočjo projekta smo želeli učence prepričati, da lahko matematiko, zgodovino, znanost in geometrijo najdejo v zgradbah in prostorih, ki so del kulturne dediščine vsakega mesta. Učenci so s pomočjo geometrične analize spoznali odličnost umetnikov, ki so spreminjali in zaznamovali urbana okolja.

Kaj? Učenci so uporabljali Geogebro in reševali kvize. Na koncu smo v vseh šolah hkrati organizirali lov na skriti zaklad, povezan z obravnavanimi temami.

Kako? Učenci so opazovali geometrijske vzorce različnih spomenikov in odkrivali osnovna načela geometrijskih konstrukcij.

Države: Ciper, Grčija, Italija in Portugalska

Starost učencev: 15–17

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/26008>

Vlak za Evropo

Zakaj? Evropa ima zelo bogato zgodovino, o kateri pričajo številne katedrale, spomeniki in običaji. Učenci so lahko preko različnih dejavnosti spoznavali kulturno dediščino in se naučili, da je njihova identiteta sestavljena iz edinstvene raznolikosti in bogastva. Predstavili in občudovali smo tako Unescovo svetovno dediščino kot tudi lokalne znamenitosti.

Kaj? Projekt je bil prijetno, poučno in trajnostno usmerjeno popotovanje, ki ga lahko občudujemo v predstavitvi, pripravljeni z orodjem Prezi.

Kako? Učenci so z vlakom potovali po Evropi. Po poti so obiskali številna mesta in zbirali podatke o območjih Unescove svetovne dediščine. Učenci so pripravili kvize, ki so vsebovali vprašanja o kriterijih za umestitev znamenitosti na Unescov seznam svetovne dediščine in pripravili

predloge za umestitev lokalnih znamenitosti na seznam.

Države: Bolgarija, Francija, Nemčija, Italija, Poljska in Slovaška

Starost učencev: 14–18

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/44227>

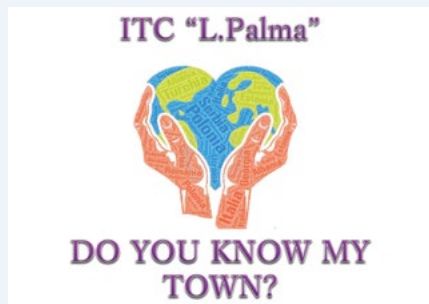
Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch17>

Ali poznaš moje mesto?

Zakaj? Za promocijo aktivne in odgovorne participacije učencev pri zaščiti in krepitevi lokalne, nacionalne in evropske kulturne dediščine. Želeli smo okrepiti vez med šolo in skupnostjo, da bi lahko učenci bolje spoznali in razumeli tradicijo in vrednote, ki so povezane z arheološkimi in zgodovinskimi kraji.

Kaj? Učenci so pripravili zemljevid turističnih poti, e-knjigo in videoposnetke za promocijo kulturnega zaklada svoje regije. Italijanska

šola je postala del Unescove mreže pridruženih šol.

Kako? Učenci so iskali in izbirali informacije o zgodovini, kulturi in gastronomiji. Organizirali so ekskurzije v svoji regiji in opisali turistične poti ter oglase za promocijo turizma, povezanega s snovno in nesnovno kulturno dediščino.

Države: Albanija, Gruzija, Italija, Poljska, Romunija, Srbija, Španija, Turčija in Ukrajina

Starost učencev: 15–19

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/25451>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch18>

Vesolje je zgrajeno iz majhnih zgodb

Zakaj? Na osnovi idej, ki so jih slišali v pogovoru s strokovnjakom o digitalnem pripovedovanju zgodb za podporo poučevanju in učenju, ki ga je opravil Bernard Robin in organizirala skupina Creative Classroom, so učitelji projekt predstavili svojim učencem v želji, da bi z njimi spregovorili o odgovornem digitalnem državljanstvu in pomenu poznavanja različnih kulturnih identitet.

Kaj? Zgodbe so se nanašale na zanimivosti iz različnih držav. Predvsem smo izbirali zanimivosti, povezane z ljudmi, ki so se še posebej izkazali na katerem koli področju kulturne dediščine v partnerskih državah.

Kako? Srednješolci so pripravili multimedijske predstavitve v obliki digitalnih zgodb, ki so jih pripovedovali s pomočjo računalniških orodij. V zgodbah lahko zasledimo kombinacijo digitalnih slik, besedil, zvočnega zapisa in videoposnetkov ter glasbe. Zgodbe so bile zelo zanimive in pomembne tako za učence kot za kulturno dediščino države. Po številnih srečanjih na Skypu sta dva avatarja za en teden obiskala vsako šolo in mesto.

Države: Belgija, Hrvaška, Češka republika, Grčija, Madžarska, Italija, Norveška, Poljska, Portugalska, Moldavija, Romunija, Španija, Švedska in Turčija

Starost učencev: 15–19

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/21062>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch20>

Nuestra Historia Al Rescate

Zakaj? Učenci so najprej preučevali zgodovinske junake iz svojih držav (Hanibala iz Tunizije, Viriata iz Španije in Falcona iz Italije). Kulturna dediščina je bila učencem vir navdiha in spodbude, da sami postanejo junaki in poiščejo rešitve za probleme, s katerimi se soočamo danes, npr. na področju preseljevanja, beguncev, nasilja in vključevanja.

Kaj? Učenci so v mednarodnih skupinah ustvarili igro o kulturi z orodjem Kahoot: igra Historia al Rescate govori o njihovih treh junakih.

Kako? Učenci so v okviru treh mednarodnih skupin iskali informacije o svojih junakih in pripravili videoposnetke o njih, v katerih so nam predstavili zgodovino. Nato so ustvarili kulturni Kahoot in tekmovali med seboj med videokonferenco. Kot junaki današnjega časa so

pripravili e-knjigo, v kateri so predstavili rešitve za izzive sodobnega sveta.

Države: Italija, Španija in Tunizija

Starost učencev: 14–19

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/24960>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch19> (potrebujete uporabniški račun)

Skrivnosti srednjeveške Evrope

Zakaj? Učenci so odkrivali in raziskovali življenje v srednjem veku v svoji in partnerski državi, da bi spoznali temelje in razvoj svojih mest in vasi ter se poglobili v svojo kulturno dediščino.

Kaj? Učenci so pisali zgodbe o življenju v srednjem veku in jih uprizorili v kratkih predstavah ali upodobili v risankah in slikah. Vse svoje izdelke so objavili v digitalni knjigi.

Kako? Učenci so najprej podali na voden ogled mesta in pridobili osnovno znanje o srednjem veku. Ogledali so si tudi filme in prebirali knjige, ki opisujejo srednji vek. Nato so zbrali ideje za svojo pripoved o srednjem veku. Učenci iz obeh držav so skupaj pripravili pripovedi, predstavili videoposnetke, zgodbe ali risanke.

Državi: Italija in Nemčija

Starost učencev: 11–14

Povezava do projekta:

<https://twinspace.etwinning.net/49815>

Rezultati dela: <http://bit.ly/etwinningch21>

Ti si slika - Tu eres el cuadro

Zakaj? S projektom smo želeli učencem ponuditi priložnost za globlje razumevanje umetniških del, natančneje slavnih slik, ki jih najdemo v evropskih muzejih. Na takšen način smo učence ozaveščali o pomenu kulturne dediščine za povezovanje življenja v preteklosti in sedanjosti, spoštovanje kulturne raznolikosti, odkrivanje skupne zgodovine in vrednot ter razvoj vzajemnega spoštovanja in razumevanja.

Kaj? Ponovno smo predstavili, poslikali in naložili v TwinSpace zbirko 200 slik, ki pokrivajo vsa obdobja od renesanse do sodobne umetnosti. Fotografije, skupne izdelke in plakate smo skupaj s predstavitvami natisnili in v vseh partnerskih šolah pripravili razstave.

Kako? Učenci so morali izbrati eno od slavnih umetniških del in uprizoriti sceno, ki jo slika upodablja. Učenci so se torej postavili v vlogo in pozo likov na sliki. Tako so nastale zamrznjene življenjske slike, ki smo jih fotografirali in naložili

v TwinSpace, kjer so si jih lahko ogledali vsi partnerji v projektu. Slike so postale osnova za različne skupne spletne dejavnosti, npr. igre, kvize, natečaje, izmenjave mnenj in predstavitev.

Države: Grčija, Italija, Poljska, Portugalska, Romunija, Španija in Turčija

Starost učencev: 10–19

Povezava do projekta: <https://twinspace.etwinning.net/22676>

“

Mnenje učiteljev

”

Kulturna dediščina je kot prstan kraljeve družine, ki se prenaša iz roda v rod. Je zaklad, za katerega smo odgovorni in ga moramo ohranjati, ščititi ter predati mladim generacijam.

Adriana Laze, Albanija

Ceniti moramo kulturno dediščino svoje države, če želimo razumeti kulturno dediščino drugih držav in zreti v svet.

Irene Confalone, Italija

Vsi ljudje prispevajo h kulturi sveta. Zato je pomembno, da z državnimi zakoni in mednarodnimi pogodbami spoštujemo in ščitimo vso kulturno dediščino. Nezakonito trgovanje z artefakti in umetniškimi predmeti, plenjenje arheoloških najdišč in uničevanje zgodovinskih stavb ter spomenikov povzročajo nepopravljivo škodo kulturni dediščini držav.

Sakine Rüzgar, Turčija

eTwinning temelji na projektih sodelovanja, izmenjavi idej in stališč med šolami iz različnih držav. Goji spoštovanje, razumevanje in znanje. Ni boljšega načina za spoznavanje naše kulturne dediščine!

Maria Vasilopoulou, Grčija

Mislim, da je lahko izobraževanje v veliko pomoč pri širjenju in ohranjanju kulturne dediščine, če le izberemo ustrezne poti. V okviru izobraževanja imamo možnost neposredne komunikacije z mladimi in ta je veliko učinkovitejša, če teme predstavimo na zanimiv in zabaven način za poslušalce. Če govorimo o vlogi eTwinninga, menim, da je POPOLN posrednik v tem procesu.

Gabriella Gasperini, Italija

Smo državljani družbe, ki je korenine pognala v preteklih izkušnjah in sedaj svojo identiteto razvijamo, da nas bo vodila v prihodnost. Učitelji imamo nalogo, da okrepimo vezi naše kulturne dediščine preko mednarodnih projektov, kot sta eTwinning in Erasmus+, ki nas ozaveščajo in krepijo dovzetnost učencev za prepoznavanje pomena spoštovanja dragocenosti celotnega sveta.

Fina Vendrell, Španija

Mislim, da lahko skozi kulturno dediščino katerekoli države spoznamo njeno ozadje in njeno bogato zgodovino, ki bo oblikovala naslednje generacije. Preživela je in živi v umu in srcih ljudi. Kulturna dediščina je korenina vseh narodov, ki cveti v ljubečem duhu njenih ljudi. **Lina Qashu, Jordanija**

Kulturna dediščina je glasnica zgodovine. Omogoča nam vzpostavitev neposrednega stika s predmeti in prostori, ki so jih poznale pretekle generacije. Da nam vpogled v misli ljudi iz preteklosti, skupnost, v kateri so živeli, in njihovo razumevanje sveta.

Piotr Krzysztoforski, Poljska

Kulturna dediščina mi ogromno pomeni. V tem celotnem kontekstu smo zrasli. Jeziki, navade, hrana, običaji, glasba, plesi, barve, slike, celo način, kako se nosimo, je pod vplivom naše kulturne dediščine. Jaz sem Francozinja. Prihajam z Martinique. To je majhen otok v Karibskem morju. Sem plod dveh kultur in na to sem ponosna.

Mirella Martins, St Paul Les Dax, Francija

Kulturna dediščina nas definira in mislim, da je zelo pomembno, da mlade spodbudimo, da skrbijo za to dediščino. Mislim, da bi jo bilo dobro povezati s stvarmi, ki mlade zanimajo, uporabiti novo tehnologijo, da naredimo kulturno dediščino bolj dostopno in bolj zanimivo. Mlade generacije zahtevajo hitre odgovore in temu se moramo prilagoditi. V nasprotnem primeru bodo učenci iskali druge vsebine.

Vesna Kostić, Srbija

To je naš DNK... Evropejci smo mešanica kultur in to je dobro, saj imamo edinstveno dediščino. Smo, kar smo, ker imamo bogato zgodovino in ker nas sedanost ves čas spreminja. Zgodovina gre v smeri prihodnosti, ki bo nedvomno prinesla nove spremembe za Evropo. A naša dediščina je tam in pomembno je, da ohranjamo spomin na ljudi, njihove vrednote, dosežke in tudi napake. Brez dediščine bi bilo za prihodnje generacije vse nesmiselno.

Delfina Casalderrey, Portugalska

Kulturno dediščino bi morali poučevati že v nižjih razredih šole, saj otrokom pomaga, da postanejo bolj dovzetni za druge civilizacije, odkrivajo podobnosti in razlike med kulturami, ki bogatijo človeštvo. Tako sprejemamo sebe in druge in to je pravzaprav vključevanje.

Olfa Ben Hassine, Tunizija

**Kulturna dediščina
je globalna, je last
vseh nas.**

Svetlana Borsch, Ukrajina

“Mnenja učencev”

Dediščina je vse, kar nam je ostalo od preteklosti. Dediščina je vse, kar je človek uspel ohraniti. Naša delavnica “LE PIETRE PARLANO” nam je pomagala odkrivati, spoznati, ljubiti in spoštovati to, kar nam je ostalo od preteklosti.

Martina, Gaia, Alberto, 8 let, Italija

Kulturna dediščina so stvari, ki so pomembne za vsako državo in imajo pomembno vlogo v lokalni skupnosti. To je lahko zgodovinska stavba ali nacionalna hrana. Kulturno dediščino nam predstavijo starši, okolica in učitelji.

Gohar, 16 let, Armenija

Kulturna dediščina je zbirka umetniških del, obrti, šeg, običajev, muzejev, arheoloških najdišč, starih stavb itd., ki nam pripovedujejo o ljudeh. Rad obiskujem te kraje, saj me zanima, kako živijo ljudje na različnih koncih sveta. V šoli rad delam na projektih in sodelujem pri urah, kjer se pogovarjamo o teh temah. Obožujem zgodovino in geografijo.

Raul, 10 let, Romunija

Rada hodim v muzeje,
saj imam občutek, da
potujem skozi čas in živim
drugo življenje.

Michela, 12 let, Italija

Mislim, da je zares pomembno
skrbeti za kulturno dediščino, saj je
pomemben vir znanja in priložnost,
da različne kulture spoznavamo
tudi onkraj knjig. Najraje se
učim o kulturni dediščini, ko jo
imam pred očmi. Lahko se tudi
pogovarjaš s starejšimi ljudmi
ali sodeluješ v mednarodnih
izmenjavah, se pogovarjaš s tujci
ali brskaš po internetu.

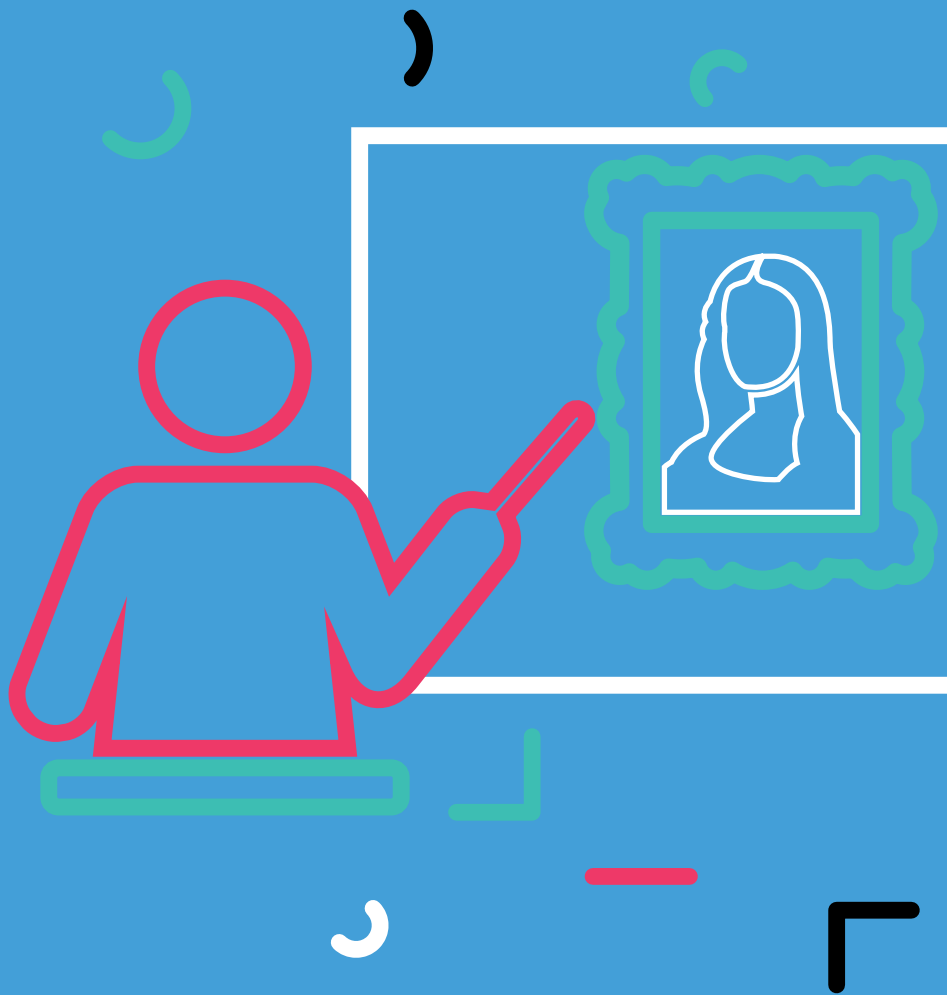
Aleksandra, 17 let, Poljska

Kulturna dediščina je zbirka
običajev, spomenikov,
kulture itd., a je tudi nekaj,
kar moramo braniti in ceniti.
Učimo se lahko na popoto-
vanjih v tujini, s poslušanjem
in iskanjem informacij
o drugih kulturah in med
obiski spomenikov.

Michela, 16 let, Italija

3. poglavje

Poučevanje kulturne dediščine v šoli

3.1 .Poučevanje z digitalno kulturno dediščino v učilnicah 21. stoletja

Milena Popova, vodja službe za ponovno uporabo,
Europeana

Milena Popova

Rdeča nit leta 2018, evropskega leta kulturne dediščine, je bogata evropska kulturna dediščina, ki je del našega vsakdana. Izkoriščanje vsega njenega potenciala za poučevanje in učenje je izziv, ki se nikoli ne konča. Učitelji učencem pomagajo odkrivati in spoznavati kulturno dediščino na ekskurzijah, med obiski muzejev ali gledališč. Sedaj lahko v učilnicah uporabljajo tudi digitalne podatke o kulturni dediščini in spodbudijo bolj intuitivno, kreativno in koristno učenje.

Europeana je evropski portal digitalne kulturne dediščine in virtualni obraz evropskega leta kulturne dediščine. Europeana lahko učiteljem pomaga uporabiti inovativne prakse, pripraviti zanimive izobraževalne izkušnje za učence in razviti svoje digitalne ter kulturne kompetence. Spletna stran ponuja brezplačen dostop do zbirke, ki vsebuje več kot 50 milijonov digitaliziranih elementov iz več kot 3.700 muzejev, arhivov, knjižnic in galerij iz različnih evropskih držav. V zbirki najdemo najrazličnejše vsebine iz 43 držav, v 23 jezikih, o najrazličnejših temah in v najrazličnejših oblikah, npr. umetniška dela, fotografije, izdelke modnih oblikovalcev, tridimenzionalne slike, zemljevide, časopise itd. Digitalni arhiv nam ponuja neskončne priložnosti za raziskovanje kulturne dediščine in njene interpretacije za potrebe izobraževanja, kot je razloženo v točki 1.2. Poleg tega ima preko 20 milijonov elementov zbirke odprto licenco, zato jih lahko preprosto in brezplačno vključite v izobraževalne aplikacije, igre, portale in spletne storitve.

Učitelji in učenci lahko bogate vire Europeane uporabijo pri dejavnostih eTwinning v razredu. Zbirko lahko prebrskajo po barvah, ljudeh, časovnih obdobjih in temah. Raziskujejo lahko vire, kot so spletne razstave in galerije, tematske zbirke, npr. zbirka, posvečena 1. svetovni vojni, umetnosti, glasbi, modi, fotografiji ali geografiji. Če nimate izkušenj z Europeano, lahko navodila za iskanje, navajanje virov in spoštovanje avtorskih pravic najdete v "Priročniku za rabo Europeane v izobraževanju", ki je na voljo v petih jezikih (angleščini, francoščini, španščini, portugalsščini in italijanščini).

Bogata in raznolika zbirka Europeane bo popestrila učne ure pri vsakem predmetu. Npr. pisma in fotografije iz zbirke o 1. svetovni vojni so lahko čudovit učni pripomoček pri pouku zgodovine, osebne izpovedi iz zbirke o preseljevanju so lahko navdih za natečaj za najboljši esej pri jezikovnem predmetu.

Še več, učitelji lahko izbirajo med različnimi interaktivnimi orodji in digitalnimi učnimi viri Europeane, s katerimi lahko animirajo svoje učilnice in učencem pomagajo razvijati digitalne in kulturne kompetence. Delo z digitalnimi podatki o kulturi in digitalnimi orodji bo prispevalo k boljši digitalni pismenosti, razvoju sodelovanja in kritičnega mišljenja. Interaktivno povezovanje s kulturno dediščino bo okrepilo spoštovanje kulturnih zakladov, okrepilo občutek pripadnosti in gojilo radovednost ter strpnost učencev, ki živijo v globalnem in povezanem svetu. Spodaj najdete nekaj primerov digitalnih učnih virov in orodij z vsebinami portala Europeana, ki so primerni za projekte eTwinning:

1. Art Faces, aplikacija

Oznake: osnovno izobraževanje, umetnost

Digitalna igrica za osnovnošolce, ki jim predstavi svet vizualne umetnosti na podlagi izbranih del iz zbirke Europeane. Vsaka slika je povezana z drugim izobraževalnim izzivom in s pomočjo zaključnega testa lahko vse portrete ter njihove posebnosti postavite v časovni okvir.

Povezava: <http://bit.ly/etwinningCHa>

2. “World War I: A battle of perspectives”, interaktivna knjiga in spletni tečaj

Oznake: srednje izobraževanje, zgodovina, 1. svetovna vojna

Interaktivna knjiga raziskuje štiri domneve o začetku 1. svetovne vojne s pomočjo gradiv iz zbirke Europeane “1914 – 1918”. Tečaj U v programu iTunes je interaktivni pripomoček za pouk, ki temelji na interaktivni knjigi, s pomočjo katere učenci ocenijo vire in sami presodijo, kaj je bil povod za vojno leta 1914. Oba vira sta brezplačna in dvojezična (angleščina in nizozemščina).

Povezava do interaktivne knjige: <http://bit.ly/etwinningCHb>

Povezava do tečaja: <http://bit.ly/etwinningCHc>

3. E-knjiga “Animals in the Great War”

Oznake: srednje izobraževanje, zgodovina, 1. svetovna vojna Brezplačna, dvojezična (italijanščina in angleščina) e-knjiga za srednješolce in njihove učitelje. Preučuje 1. svetovno vojno skozi oči živali, ki so jo izkusile. Vključuje vire iz zbirke Europeane “1914 – 1918”.

Povezava: <http://bit.ly/etwinningCHd>

4. Historiana

Oznake: srednje izobraževanje, zgodovina, ZTIM (znanost, tehnologija, inženirstvo in matematika)

Historiana učiteljem zgodovine in njihovim učencem ponuja dodatne panevropske vire, ki vključujejo inovativna digitalna orodja, vsebinske vire in e-izobraževalne dejavnosti z vsebinami Europeane. Učenci lahko raziščejo mini zbirke o zgodovinskih osebnostih (od Ivane Orleanske do kraljice Viktorije in Stalina) in spletne učne dejavnosti o 1. svetovni vojni, industrijski revoluciji, sufražetkah in še veliko več.

Povezava: <http://bit.ly/etwinningCHk>
<http://bit.ly/etwinningCHi>

5. Transcribathon

Oznake: srednje izobraževanje, orodje za sodelovanje, različne teme

Transcribathon je spletno izobraževalno orodje za prepisovanje zgodovinskih dokumentov iz tematske kolekcije Europeane, posvečene 1. svetovni vojni. Učencem omogoča nadgradnjo spretnosti za delo z digitalnimi mediji. Učenci se naučijo ustvariti digitalne arhive in dodati metapodatke (npr. lokacijo). Obenem lahko razvijajo dragocene spretnosti na področju timskega dela in tekmujejo z drugimi timi ali šolami. Učitelji imajo na voljo priročnike v sedmih jezikih in lahko dokumente uporabijo v različnih kontekstih (od zgodovine do družbene vzgoje).

Povezava: <http://bit.ly/etwinningCHd>

3.2 Dvajset idej in dejavnosti za predstavitev kulturne dediščine v vašem razredu

“Ne želim, da je moja hiša obzidana z vseh strani in da so moja okna zastrta. Želim, da v moji hiši čim bolj svobodno piha veter kulture vseh dežel. A ne želim, da me katera koli od njih odpihne.”

Mahatma Ghandi

Če razumemo svetovno kulturno dediščino, se bolje zavedamo naših lastnih korenin in naše kulturne ter družbene identitete. eTwinning učiteljem in učencem ponuja priložnost, da prikažejo evropsko dediščino kot bogat in raznolik mozaik kulturnega izražanja. Učenci lahko v okviru eTwinninga spoznajo prepričanja, vrednote in znanje svojih prednikov in civilizacij, ki so jih ustvarili ali s katerimi so bili v stiku. V tem procesu sodelujejo z vrstniki iz drugih držav, izmenjujejo stališča, razpravljajo, pridobivajo znanje in pripravljajo predstavitve kulturne dediščine Evrope. eTwinning ima lahko ključno vlogo varuha bogate kulturne raznolikosti sveta, ki to vlogo uresničuje preko mednarodnega sodelovanja. Kulturna dediščina je zelo obširna tema in dejavnosti, povezane z njo, so sestavni del projektov eTwinning. V nadaljevanju vam predstavljamo dvajset praktičnih dejavnosti. Šest jih je nastalo v okviru projektov eTwinning in jih lahko uporabite za predstavitev kulturne dediščine v svojem razredu. Primerne so za otroke vseh starosti. To so samo ideje, s katerimi vas želimo spodbuditi, da kulturno dediščino predstavite svojim učencem in z njimi razvijete inovativne projekte.

1. Odkrivamo našo snovno kulturno dediščino

Starost učencev: 5–9 let

Z učenci se pogovorite o tem, kaj je snovna kulturna dediščina, in jim pokažite primere premične kulturne dediščine (slike, kipe, kovance, rokopise) in nepremično kulturno dediščino (spomeniki, arheološka najdišča) v vaši državi. Učenci naj izberejo eno stvar in jo narišejo na list papirja ali s pomočjo spletnega orodja, npr. s Collorilom (<http://colorillo.com/>). Izdelajte kolaž iz risb vseh partnerjev in z njim okrasite razred.

Starost učencev: 10–18 let

Z učenci se pogovorite o tem, kaj je kulturna dediščina, s posebnim poudarkom na snovni dediščini. Določite razlike med premično kulturno dediščino (slike, kipi, kovanci, rokopisi) in nepremično kulturno dediščino (spomeniki, arheološka najdišča). Učenci naj prebrskajo po internetu, poiščejo premično in nepremično kulturno dediščino v svoji regiji ali državi in slike naložijo v Padlet (<https://padlet.com>) ali projektni TwinSpace.

2. Obisk mesta ali muzeja

Starost učencev: 5–11 let Učencem pred obiskom razložite, kaj bodo videli, in jim pokažite slike. Premislijo naj o vprašanjih, ki bi jih radi vprašali vodnika, in jih zapišejo.

Med obiskom naj narišejo element ali del znamenitosti, ki jim je bil najbolj všeč. Zaprejo naj oči in opišejo, kaj slišijo in kaj duhajo. Delajo naj si zapiske. Ne pozabite vodnika vprašati pripravljenih vprašanj.

Po obisku se pogovorite z učenci in jih prosite, da predstavijo svoje vtise. Risbe pošljite partnerjem in jim naročite, da poiščejo to znamenitost, jo spoznajo in predstavijo s pomočjo risb. Uporabite lahko Voicethread (<https://voicethread.com/>), tako da lahko vsi posnamete svoje komentarje.

Starost učencev: 12–18 let

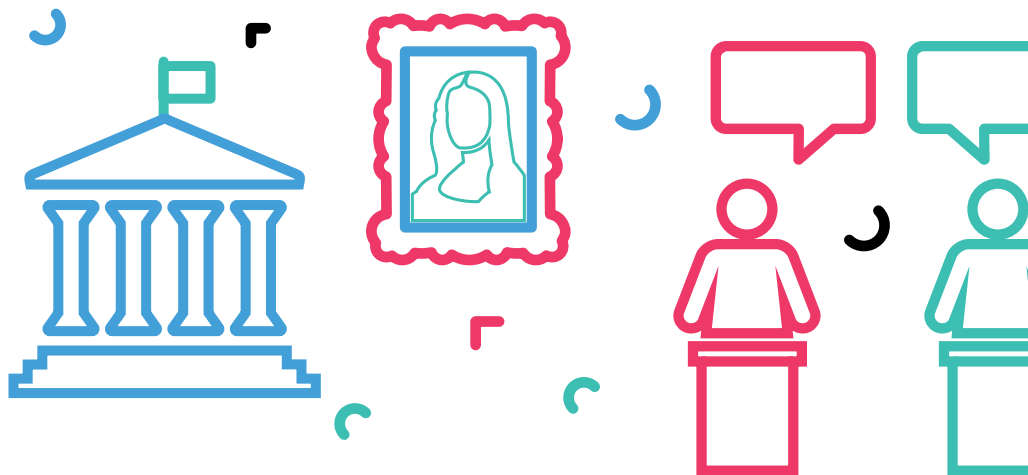
Pred obiskom poskusite tudi kolege spodbuditi, da sodelujejo v pripravi učencev.

- Učitelj zgodovine lahko ponudi zgodovinske informacije o dotični znamenitosti.
- Učitelj geografije lahko izpostavi zanimivosti o sami lokaciji znamenitosti.
- Jezikovni učitelj lahko priskrbi besedila o znamenitosti.
- Učitelj matematike bi lahko učencem naročil, da izračunajo dimenzije znamenitosti in preučijo, kako je bila zgrajena.
- Učitelj naravoslovja bi se lahko z učenci pogovoril o grožnjah, ki pretijo znamenitosti, kot so onesnaženje, turizem, zanemarjanje itd.

Učence pripravite s pogovorom o tem, kaj lahko počnejo in vidijo med obiskom, ter jih razdelite v skupine, skladno z njihovimi interesi. Prva skupina lahko riše, druga skupina lahko fotografira, tretja skupina lahko opravi intervju z vodnikom in drugimi zaposlenimi in četrta skupina lahko s kamero posname dele obiska.

Ko se vrnete v razred, naj učenci pripovedujejo o tem, kaj so videli in česa so se naučili, ter se odločijo, kako bodo uporabili gradivo, ki so ga zbrali med obiskom. Predvsem naj premislijo o tem, kako bodo gradivo na zanimiv način predstavili svojim partnerjem v eTwinningu. Učenci lahko na podlagi zbranega gradiva pripravijo videoposnetek in ga naložijo v TwinSpace. Nato lahko partnerje povabijo, da si ogledajo videoposnetek in pripravijo kviz z vprašanji znamenitosti.

S partnerji lahko pripravijo tudi natečaj za najboljšo fotografijo. V Dotstorming (<https://dotstorming.com/>) lahko naložijo vse fotografije, ki so jih posneli med obiskom, in nato glasujejo za najboljšo. Najboljše fotografije lahko uporabite za razstavo za šolsko skupnost, starše in regionalne predstavnike.

3. Razprava odbora za nacionalno dediščino

Starost učencev: 15–18 let

Države podpisnice konvencije o svetovni dediščini lahko vsako leto predložijo seznam znamenitosti na svojem teritoriju, ki jih želijo uvrstiti na Unescov seznam svetovne dediščine in tako zaščititi svojo naravno in kulturno dediščino (<http://whc.unesco.org/en/globalstrategy/>).

Z učenci se pogovorite o konvenciji in si oglejte seznam. V tej igri vlog boste morali izbrati predsednika, podpredsednika in zapisnikarja. Ti učenci bodo člani odbora, ki odloča o tem, katere izmed predlaganih znamenitosti se vključi na seznam svetovne dediščine.

Ostale učence razdelite v nacionalne in transnacionalne skupine. Poiščejo naj nacionalno ali evropsko znamenitost, ki še ni na seznamu. Delati morajo skupaj, predstaviti znamenitost in razloge, zakaj bi morali znamenitost uvrstiti na seznam.

Organizirajte dogodek eTwinning Live, na katerem vse skupine odboru predstavijo svoje znamenitosti. Skupine bi morale biti pripravljene odgovarjati na vprašanja, kot so:

- Ali je znamenitost dobro ohranjena?
- Zakaj je pomembno, da jo zaščitimo?
- Ali obstaja načrt za ohranjanje znamenitosti?
- Kakšen je odnos lokalne skupnosti do nominacije?
- S katerimi dejavnostmi lahko ozaveščajo o njenem pomenu?

Odbor se nato odloči, katere od predstavljenih znamenitosti se lahko uvrstijo na seznam. Svoje odločitve morajo utemeljiti.

4. Trajnostni turizem in dediščina

Starost: 12–18 let

Znamenitosti kulturne dediščine so po naravi edinstvene in občutljive. Zato je zelo pomembno, da turistični organi razvijajo znamenitosti kulturne dediščine na trajnosten način.

Učence razdelite v dve skupini:

Prva skupina: naredi seznam koristi turizma za znamenitosti kulturne dediščine.

Druga skupina: naredi seznam groženj, ki jih turizem prinaša za znamenitosti kulturne dediščine.

Skupini lahko nato svoja seznama predstavita in se pogovorita o ukrepih, s katerimi lahko zmanjšamo nevarnosti, ki jih prinaša turizem. Seznama lahko objavijo v Triciderju (<http://www.tricider.komentar/>), ki bo skupini spodbudil k interakciji v obliki podajanja komentarjev k objavljenim vsebinam.

5. Stari starši predstavijo svojo kulturno dediščino

Starost: 5–15 let

Stari starši in starejši ljudje poznajo številne dragocene informacije o kulturni dediščini, ki jih lahko delijo z učenci. Lahko jih povabite v šolo in učencem naročite, da pripravijo vprašanja o stvareh, ki bi se jih radi naučili. To so lahko vprašanja o običajih, starih pesmih, plesih, zgodbah iz otroštva ali o tem, kako se je svet spreminjal skozi čas.

Organizirate lahko različne dejavnosti z učenci, ki naj ustrezajo njihovi starosti:

- Stari starši povedo zgodbo, ki jo učenci dokumentirajo in opremijo s svojimi slikami: zgodbo prevedejo v delovni jezik projekta in jo objavijo v TwinSpacu.
- Stari starši prinesejo stare predmete in fotografije, s katerimi učenci pripravijo razstavo. Razstavo fotografirajo in fotografije delijo s partnerji ali organizirajo dogodek v živo in jim kot vodniki razložijo pomen vseh razstavljenih predmetov.
- Stari starši prinesejo stare fotografije in predmete v razred in se z učenci pogovorijo o šegah in običajih s katerimi so rastle. Učenci fotografije predmetov in starih fotografij delijo s partnerji, ki jih uporabijo za pisanje nove zgodbe.
- Stari starši pridejo v razred s starimi fotografijami regije. Učenci poiščejo novo fotografirajo ali se celo sami podajo na lokacijo, kjer je bila stara fotografija posneta, in posnamejo novo, da lahko primerjajo preteklost in sedanjost.
- Stari starši učence naučijo tradicionalnih plesov ali pesmi. Učenci lahko nato naučijo svoje starše.

6. Oživitev zgodovine preko dramske igre

Starost: 5–18 let

Učenci lahko svojo kulturno dediščino in kulturno dediščino svojih partnerjev odkrivajo tudi skozi dramsko igro. Dejavnosti prilagodite starosti otrok.

Učenci naj premislijo o šegah in običajih v svoji regiji ali državi in si delajo zapiske. Vaši partnerji naj storijo enako s svojimi učenci. Nato s svojimi učenci izglasujte najzanimivejša prispevka. Učenci morajo poiskati informacije, npr. slike in videoposnetke, ter jih deliti s svojimi partnerji. Vsak partnerski razred mora izbrati en običaj ali šego, ki jim jo predstavijo partnerji, in na podlagi pridobljenih informacij pripraviti kratko dramsko igro. Učitelj lahko predstavo posname z videokamero in posnetek naloži v TwinSpace.

Starejši učenci se lahko tudi pogovorijo o šegah in običajih ter poiščejo podobnosti.

7. Kuhajmo in delimo našo kulturo

Starost: 5–12 let

Učenci s partnerji delijo tradicionalne recepte iz svoje regije. V razredu lahko pripravijo jed ali skupaj s starši organizirajo dan tradicionalne kuhinje:

- Učenci sošolcem povedo, da bodo kuhali.
- Dogovorijo se, kateri dan bodo izbrali za dan tradicionalne kuhinje.
- Učenci dan prej jed pripravijo skupaj s starši. Postopek poslikajo ali posnamejo.
- Naslednji dan pridejo učenci v šolo s starši in pripravljenimi jedmi ter poskusijo različne jedi iz različnih regij.
- Vse recepte, fotografije in videoposnetke naložijo v TwinSpace.

In/ali dan evropske kuhinje:

- Vsak učenec naj izbere recept učenca iz partnerskega razreda.
- Dogovorijo se, kateri dan bodo izbrali za dan evropske kuhinje.
- Učenci dan prej jed pripravijo skupaj s starši.
- Naslednji dan pridejo učenci v šolo s starši in pripravljenimi jedmi ter poskusijo različne jedi iz različnih držav.
- Posnamejo odzive in mnenja o različnih okusih, poiščejo podobnosti in razlike ter jih delijo s partnerji.

8. Turistični vodniki po vašem mestu

Starost: 12–18 let

Učenci naj svoje mesto predstavijo na čim bolj zanimiv način, da bi privabili čim več turistov v mesto. V pomoč jim bodo priskočili tudi partnerji.

Vsak razred pripravi seznam vprašanj o stvareh, ki bi jih želeli izvedeti o kraju, v katerem živijo partnerji: arheološka najdišča, ki jih lahko obiščejo, festivali kulture, ki se jih lahko udeležijo, tradicionalne jedi, ki jih lahko poskusijo itd.

Vsak razred pripravi spletni turistični vodič, v katerem odgovori na vsa vprašanja partnerjev. Pred objavo zadnje različice učenci iz partnerskega razreda preverijo, če so podani odgovori na vsa njihova vprašanja in podajo svoje mnenje o turističnem vodiču.

9. Kulturna dediščina in podjetništvo

Starost: 12–18 let

Med obiskom muzeja ali arheološkega najdišča naj si učenci ogledajo prodajalno spominkov. Zapišejo naj si predmete, ki jih vidijo, in se pogovorijo o tem, zakaj ljudje radi kupujemo spominke na krajih, ki jih obiščemo. Ko se vrnete v šolo, se z učenci pogovorite o drugih predmetih, ki bi jih lahko ponudili v prodajalni spominkov, in kako ti predmeti promovirajo kulturno dediščino njihove države ali regije. Učenci lahko nato oblikujejo svoje predmete in jih pošljejo partnerjem. Partnerji jim pošljejo svoje dizajne. Oba razreda naj nato poiščeta dodatne informacije o kulturni dediščini partnerjev in poskusita ustvariti nov projekt. Predmete lahko izdelate iz lepenke ali s tiskalniki 3D.

10. Gradnja spomenikov

Starost: 5–11 let

Pri projektu, ki obravnava različne spomenike, lahko učenci naredijo repliko znanega spomenika iz svoje ali partnerjeve države. Cilj je narediti nekaj, kar bo čim bližje resničnosti, in se ob tem učiti o razmerjih, proporcijah in deležih. Sami lahko izberejo gradbeni material. Glede na starost, jim lahko pomagajo starši. Ko so vse replike pripravljene, lahko organizirate razstavo in svoje spomenike v živo predstavite partnerjem. Partnerji lahko nato, če želijo, poiščejo dodatne informacije o izdelanih spomenikih.

Starost: 12–18 let

S starejšimi učenci lahko uporabite Minecraft (<https://minecraft.net/en-us/>). Učenci naj skupaj poustvarijo spomenik ali naredijo obstoječ spomenik z novimi dimenzijami. Načrtovati bodo morali velikost strukture, izbrati material, izmeriti premer in višino ter premisliti o pomembnih matematičnih konceptih. Minecraft jim omogoča skupno delo v okviru nacionalnih ali transnacionalnih timov.

11. Radijski program o kulturni dediščini

Starost: 12–18 let

Učence razdelimo v nacionalne ali transnacionalne time in z njimi načrtujemo radijski program, posvečen kulturni dediščini.

Program lahko vsebuje:

- pogovor o pomenu določenega objekta kulturne dediščine,
- odlomke pesmi ali književnih del, ki govorijo o dotičnem objektu,
- glasbo in zvoke, posnete v objektih kulturne dediščine,
- pogovore z ljudmi, ki delajo v teh objektih, npr. arheologi, restavratorji ali varuhi kulturne dediščine,
- pogovore o načinih varovanja kulturne dediščine,
- pogovore o prekomernem izkoriščanju objektov kulturne dediščine, kot smo mu priča npr. v Palmiri.

Učenci naj delajo na vsebini in, ko so pripravljeni, naj s pomočjo orodij Audacity (<https://www.audacityteam.org/>) in SoundCloud (<https://soundcloud.com/>) pripravijo svoj podkast.

12. Zaščita naše snovne kulturne dediščine

Starost: 12–18 let

Učenci morajo najprej razumeti, kaj je kulturna dediščina, nato pa definirati grožnje, ki pretijo objektom kulturne dediščine, zaradi:

- onesnaženosti zraka in vode,
- potresov,
- množičnega turizma,
- človekovih posegov,
- vojne,
- naravnih nesreč,
- pogojev, v katerih se ohranjajo (razsvetljava, klimatska naprava).

Učenci v skupinah izberejo eno izmed navedenih groženj in jo raziščejo, opravijo eksperimente, poiščejo informacije, se pogovorijo s strokovnjaki itd. Ko pridobijo več znanja, bodo lahko predlagali trajnostne rešitve za zaščito in ohranjanje naše snovne kulturne dediščine.

13. Razvoj in dediščina

Starost: 15–18 let

Vaša občina pripravi osnutek razvojnega načrta za vaše mestno središče. Mestno jedro je staro in v njem najdemo nekaj tradicionalnih hiš, ki so značilne za vašo regijo. Hiše predstavljajo pomemben element vaše lokalne identitete, a stanovanjski standard v tem delu mesta ne ustreza več sodobnim stanovanjskim standardom. Lahko je odsotna tekoča voda ali kopalnica, ki jih tam ne moremo inštalirati. Če bodo sledili razvojnemu načrtu, bodo porušili najstarejši del mesta in tam izgradili sodobne stanovanjske enote. Nekateri člani občinskega sveta se strinjajo s predlaganim razvojnem načrtom, medtem ko so drugi odločno proti. Danes se bosta obe strani srečali in dogovorili o izvedbi načrta (*scenarij je del kompleta gradiv "Unescova svetovna dediščina v rokah mladih"*).

Scenarij dobijo vse partnerske šole. Učitelj naj učence prosi, da se sami, skladno s svojimi željami in prepričanji, razdelijo v pet skupin:

- a. skupina delegatov, ki zagovarja razvojni načrt,
- b. skupina delegatov, ki je proti razvojnemu načrtu v tej obliki,
- c. državljani, ki živijo v starem mestnem jedru,

- d. strokovnjaki, kot so arhitekti in urbanisti,
- e. novinarji.

Vsaka šola naj izbere tudi predsednika in zapisnikarja, ki bo pisal zapisnik in pripravil poročilo. Učenci delajo v skupinah v dokumentu Meetingwords (<http://meetingwords.com/>) in napišejo govor, s katerim bodo zagovarjali svoje stališče na sestanku. Premislijo naj tudi o vprašanjih, ki bi jim jih lahko postavila opozicija, in se pripravijo na zagovarjanje svojih stališč.

Dogovorijo se za dan in čas razprave, ki bo potekala v živo. Vsaka stran predstavi svoje ideje in predloge. Predsedujoči nato sprejmejo odločitev. Zapisnikarji po srečanju v TwinSpacu objavijo poročilo.

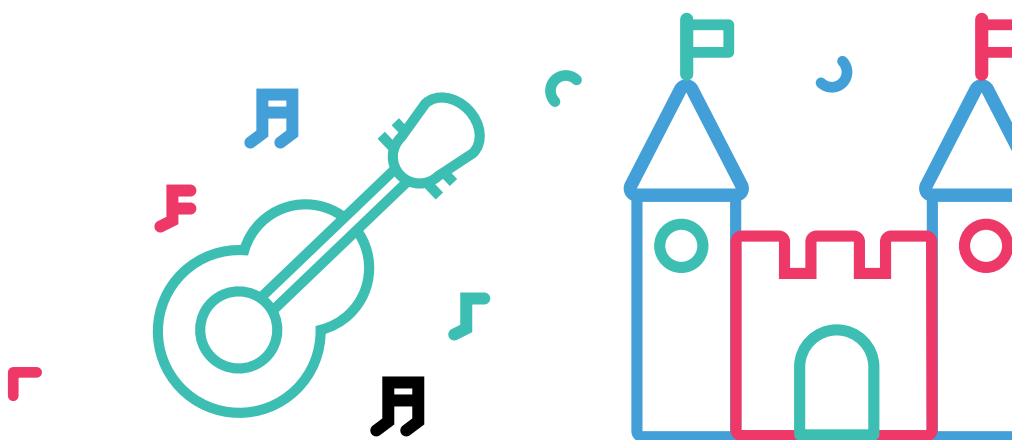
14. Naša povezava z nebom

Starost: 12–18 let

Učenci naj raziščejo dediščino, povezano z astronomijo, npr. ostanki spomenikov, objektov in krajine, instrumentov, arhivov itd. Tema je zelo obširna, zato je dobro, da se odločite, kaj točno boste raziskovali: snovno, nesnovno ali naravno dediščino. Na primer Einsteinov stolp v Potsdamu (Nemčija) je kombinacija izjemnih znanstvenih in arhitekturnih dosežkov, medtem ko se grški zgodovinski dokumenti nanašajo predvsem na matematične elemente astronomije (npr. mehanizem z Antikitere).

Izberete lahko različne elemente, skladno s predmetom, ki ga poučujete.

Dodatne informacije: <https://www3.astronomicalheritage.net>

15. Splošno znanje o kulturni dediščini

Starost: 11 – 18 let

Učenci morajo sodelovati in skupaj izdelati namizno igro, ki vsebuje vprašanja o kulturni dediščini. Morajo:

- oblikovati igralno ploščo, na kateri se bo igrala igra, in glasovati za najboljšo,
- določiti igralne kategorije (umetnost, tradicija, zgodovina, jeziki itd.),
- oblikovati števce, ki se bodo uporabljali med igro,
- oblikovati kartice z vprašanji,
- zapisati vprašanja in odgovore za igro. Ena možnost je, da vsak partner dela na vprašanjih, ki se nanašajo na njegovo državo. Druga možnost je, da eden od partnerjev pripravi vprašanja za svojo državo in nato drugi partner poda štiri možne odgovore.
- Vsak partnerski razred ustvari svojo namizno igro.

Učenci lahko svoje namizne igre pošljejo partnerjem, jih uporabijo v šoli ali k igri povabijo učence iz paralelk.

Ideja iz projekta eTwinning: "Cultural Heritage Trivia" <https://twinspace.etwinning.net/47907/>

Sodelujoči državi: **Grčija in Španija**

16. Poučevanje in učenje tradicionalnih plesov

Starost: 6 – 15 let

Učenci naj izberejo tradicionalni ples, ki je značilen za njihovo regijo, in poiščejo dodatne informacije o tem, kako je povezan z njihovo dediščino. Nato naj skupaj pripravijo didaktični videoposnetek, namenjen komu, ki se želi naučiti tega plesa. Ko ste pripravljeni, informacije o plesu in videoposnetek pošljite svojim partnerjem. Tudi oni naj storijo enako. Učenci naj se s pomočjo videoposnetka naučijo plesati ples partnerjev in se nato posnamejo. Vse videoposnetke, priprave in informacije lahko dodate v Thinglink: <https://www.thinglink.com/>.

Ideja, ki je nastala v okviru projekta eTwinning: "A world of "famous" difference"
<https://twinspace.etwinning.net/23626/home>

Sodelujoče države: Hrvaška, Grčija, Poljska in Turčija

17. Spoznavanje glasbe in folklore partnerjev

Starost: 8–15 let

Vsak partner naj izbere tradicionalno pesem. S ThingLinkom (<https://www.thinglink.com/>) lahko vse videoposnetke naložite v interaktivni zemljevid Evrope.

Razdelite se v skupine. Vsaka skupina naj dobi kos pesmi, ki jo pošljejo partnerji, in pripravijo koreografijo za ta del pesmi. Učenci nekajkrat poslušajo pesem, vadijo svojo koreografijo in se posnamejo, metem ko plešejo. Videoposnetke nato naložijo v nov interaktivni zemljevid Evrope Thinglink.

Ideja, ki je nastala v okviru projekta eTwinning: "DetecTwinning" <https://twinspace.etwinning.net/44486>

Sodelujoče države: Francija, Španija in Turčija

18. Tradicionalne zgodbe z netradicionalnim zaključkom

Starost: 6–15 let

Vsak razred naj izbere tradicionalno pripoved ali zgodbo in napiše prvi del zgodbe. Nato vsaka država doda zgodbi svoje poglavje. Tako bodo nastale nove zgodbe.

Učenci lahko zgodbe sami ilustrirajo ali jih predstavijo mlajšim učencem in jih prosijo, da jih oni ilustrirajo.

Sledijo lahko različne dejavnosti:

- zgodbe lahko uprizorijo kot gledališko igro,
- z lutkami lahko uprizorijo lutkovno predstavo,
- zgodbe, v katerih lahko sodelujejo učenci, učitelji in starši, lahko posnamejo.

Ideja, ki je nastala v okviru projekta eTwinning: "Children in a Europe of 2020" <https://twinspace.etwinning.net/11852/home>

Sodelujoče države: Ciper, Danska, Finska, Madžarska, Nizozemska in Španija

19. Odkrivamo in spoznavamo kulturno dediščino s pomočjo potujoče maskote

Starost: 5 – 12 let

Učenci in učitelji izberejo maskoto, ki jih bo zastopala v projektu, npr. medveda, in začrtajo pot po Evropi, ki jo bo maskota prepotovala. Medved obišče vse šole partnerjev v projektu in se po en teden druži z učenci. Učenci ga morajo gostiti, poskrbeti za njegovo dobro počutje, mu predstaviti svoj kraj in običaje ter ga skupaj z darilcem poslati naslednjemu partnerskemu razredu.

Učenci vse dejavnosti, ki so jih opravili z medvedom, predstavijo staršem. Nastala bo e-knjiga z evropskimi dogodivščinami našega medveda.

Ideja, ki je nastala v okviru projekta eTwinning: "Life through the Lens" <https://twinspace.etwinning.net/20868/pages/page/218013>

Sodelujoče države: Hrvaška, Ciper, Danska, Francija, Litva, Malta, Poljska, Portugalska, Španija, Turčija in Združeno kraljestvo

20. Umetniške galerije, ki uporabljajo obogateno resničnost

Starost: 12 – 18 let

Učenci odkrivajo lokalne umetnike in umetnike iz določenega obdobja ter izberejo slike, o katerih bodo pisali v skupinah. Slike morajo opremiti samo s kratkim opisom in osnovnimi informacijami o avtorju dela. Učenci ustvarijo Voki, da predstavijo informacije, in nato s pomočjo Aurasme (orodja za obogateno resničnost) pripravijo fotografije in Vokije povežejo s slikami. V vsaki šoli, ki sodeluje v projektu, pripravijo umetniško razstavo. Obiskovalci naj Aurasmo prenesejo na svoj pametni telefon in tako dobijo informacije o razstavljenih umetniških delih.

Ideja, ki je nastala v okviru projekta eTwinning: "Balade A Musee" <https://twinspace.etwinning.net/33628/>

Sodelujoče države: Francija, Luksemburg in Portugalska

4. poglavje

Delo z evropsko kulturno dediščino

– drugi izobraževalni viri

4.1 Spoznavanje zgodovine in dediščine z evropske perspektive: Hiša evropske zgodovine

Constanze Itzel, direktorica muzeja,
Hiša evropske zgodovine

Dr. Constanze Itzel

4.1.1 Hiša za evropsko zgodovino

Do nedavnega smo imeli v Evropi več deset tisoč muzejev, a zelo malo jih je bilo posvečenih Evropi. Maja 2017 smo v Bruslju dobili Hišo evropske zgodovine, ki poskuša v zgodovinskem muzeju zajeti vso kompleksnost Evrope. Koncept muzeja je na pobudo Evropskega parlamenta pripravil edinstven tim zgodovinarjev in strokovnjakov za muzeje.³

Hiša gosti stalno razstavo o evropski zgodovini 19. in 20. stoletja. V pripoved je ujeta tudi zgodba o evropski integraciji. Razstava

je nastala iz artiklov, ki jih je Hiši posodilo več kot 300 posojevalcev iz 37 držav.

Evropska zgodovina je tako bogata, da bi lahko z njo nekajkrat napolnili prostor, ki je na voljo. Osrednja razstava ne pripoveduje zgodbe vsake evropske države posebej, temveč nam ponudi evropsko perspektivo. Predstavljeni so zgodovinski pojavi, ki a) izvirajo iz Evrope, b) so se razširili po Evropi in c) so še danes relevantni.

Hiša evropske zgodovine je forum za učenje, premišljevanje in razpravo, odprt za obiskovalce vseh starosti in ozadij. Primarni cilj Hiše je izboljšati razumevanje zapletene evropske zgodovine, spodbuditi izmenjavo idej in omajati določene predpostavke.

3. Za podroben opis postopka in načel, ki so opisana v tem članku, glej Perikles Christodoulou, Andrea Mork (ur.): Creating a House of European History, Bruselj 2018.

Hiša evropske zgodovine, Park Leopold, © Nicolas Withof, *Hiša evropske zgodovine*, 2018

4.1.2. Okolje za ponovno tolmačenje dediščine

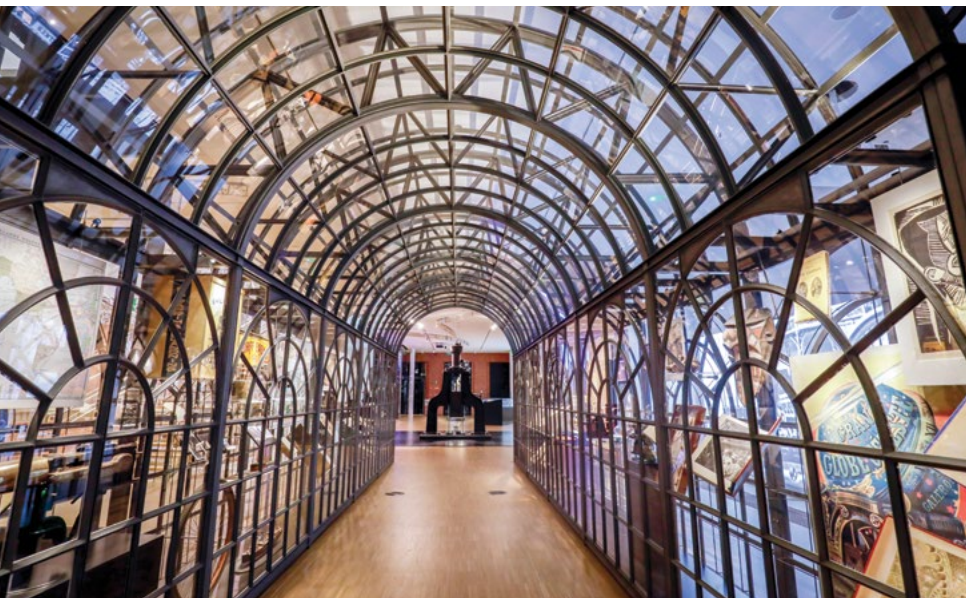
Hiša evropske zgodovine je muzej, zato je njen cilj ohranjanje dediščine⁴. Poleg tega se skozi stalno in tudi prvo začasno razstavo sprašuje, kaj je dediščina in kako se je razvila. Koncept dediščine je težko definirati,⁵ a še težje je definirati evropsko dediščino.

Stalna razstava raziskuje to vprašanje.⁶ V filmu so izpostavljeni zgodovinski pojavi, ki so oblikovali evropski kontinent, npr. preseljevanje, antična Grčija in stari Rim, pomembna vloga krščanstva, spremenjene meje in številni drugi. Razstava vsebuje močne simbole, ki ponazarjajo pojave, ki so oblikovali naš kontinent. To so: grška filozofija, demokracija, pravna država, krščanstvo, humanizem, kolonialno osvajanje, trgovina s sužnji, državni teror, razsvetljenstvo, revolucije, kapitalizem, marksizem, komunizem in socializem, nacionalna država in holokavst.⁷ Vsi ti trenutki so zbrani skupaj in obiskovalca sprašujejo:

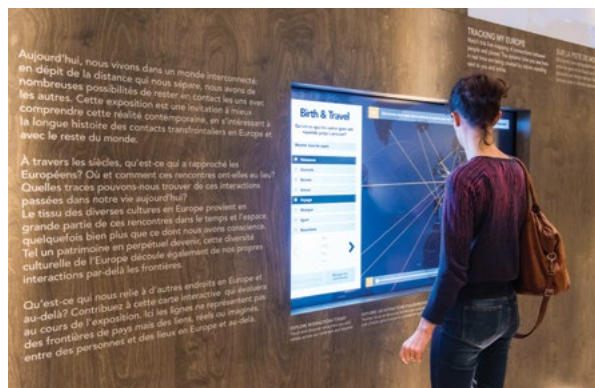
4. Etični kodeks ICOM za muzeje, 2017, str. 8, poudarja, da je naloga muzejev, da pridobijo in ohranjajo svojo zbirko in s tem prispevajo k varovanju naravne, kulturne in znanstvene dediščine.

5. Laurajane Smith dediščino definira kot "kulturni proces ali predstavo, ki je povezana s proizvodnjo ali pogajanjem o kulturni identiteti, z individualnim in kolektivnim spominom ter družbenimi in kulturnimi vrednotami." Glej Laurajane Smith, *Cultural Heritage. Critical Concepts in Media and Cultural Studies*, London 2007, str. 2.

6. Tukaj uporabljamo široko definicijo dediščine, ki vključuje tudi politično in intelektualno dediščino.

Stalna razstava, predstavitev Evrope 19. stoletja; © *Evropska unija*, 2018

Interaktivno sledenje Moja Evropa,
začasna razstava Interakcije; ©
Evropska unija, 2018

Ali lahko vse to obravnavamo kot značilno evropsko dediščino? Ali se lahko vsi Evropejci identificirajo s to dediščino, četudi je na njih različno vplivala?

Prva začasna razstava "Interakcije" podrobneje raziskuje načine oblikovanja dediščine⁸. Raziskuje snovno in nesnovno kulturno dediščino ter naravno dediščino. Razstava ponazarja, kako imamo na relativno majhnem prostoru v Evropi številna različna ozemlja, jezike, verstva in etnične skupine. Takšne okoliščine so ponudile številne priložnosti za medkulturne stike, spore in sodelovanje.

Ko začnemo raziskovati bogato evropsko kulturno dediščino, hitro ugotovimo, da je nekaj, kar pripisujemo določeni kulturi ali državi, pravzaprav rezultat interakcij v času in prostoru. Prva začasna razstava Hiše evropske zgodovine raziskuje medkulturni vpliv znotraj Evrope in z ostalim svetom, in sicer z globljim vpogledom v zgodovino kuhanja, receptov in sestavin, zgodovino rastlin, začimb in živali, zgodovino športa, idej, umetniških oblik, besed, pripovedk in drugih stvari, ki so del našega vsakdanjika. Vse te ideje in vsi ti izdelki so vplivali na zgodovino na zelo zapleten način in jasno kažejo na transnacionalni značaj naše dediščine⁹.

Danes se naše življenjske poti prepletajo na podoben način. To jasno prikazuje nov interaktivni zemljevid – www.myinteractions.eu. Njegovo vsebino v celoti pišejo uporabniki: odgovori na vprašanja o tem, kaj ljudi povezuje s kraji po Evropi, so povezani z zemljevidom, ki prikazuje povezave med ljudmi in njihove preference. Na zemljevidu lahko recimo vidimo, da je na vzhodu manj povezav in da imajo številni radi italijanske jedi. To nakazuje na to, da je naša mentalna slika evropskega prostora pod močnim vplivom zgodovine. Rezultate lahko ustvarite, poiščete na spletu ali na kraju samem in tako pripravite izobraževalno gradivo, ki bo podlaga za razpravo o kulturnih interakcijah današnjega časa¹⁰.

4.1.3. Izobraževalni vir o Evropi

Skladno s sodobno muzeologijo v Hiši evropske zgodovine razumemo učenje kot srčiko naših dejavnosti in ne kot njihov stranski produkt¹¹. Muzej je kraj, ki ponuja neformalno in prostovoljno izobraževanje, tako kognitivno kot čustveno, za različne ciljne skupine.

Stalna razstava je večplastna in omogoča ogled na različnih ravneh, skladno s predznanjem obiskovalcev in skladno s časom, ki ga imajo na voljo. Večjezična tablica

7. Glej House of European History, Permanent Exhibition Guidebook, Bruselj 2017.

8. Glej Christine Dupont, Constanze Itzel (ur.): Interactions. Centuries of Commerce, Combat and Creation. Razstavni katalog. Luksemburg 2017.

9. Glej tudi Gerard Delanty, The European Heritage. A Critical Re-Interpretation, London, New York 2018, str. 29ff.

10. www.myinteractions.eu

11. Termin "učenje" ima prednost pred "izobraževanjem", saj izpostavi aktivno vlogo učenca.

ponuja nadaljnje izčrpne informacije (avdio in videoposnetki) v 24 jezikih. Praktična družinska steza o potovanju skozi čas dopolnjuje stalno razstavo. Za srednješolce so na voljo različni delovni listi.

Prva začasna razstava je namenjena drugim načinom učenja in poskrbi za različne motivacije obiskovalcev. Spodbuja učenje z igrivim odkrivanjem, ki draži vse čute, in skozi interakcijo z razstavo in drugimi obiskovalci.

Namesto poučevanja točno določene vsebine na afirmativen način v Hiši evropske zgodovine uporabljamo kritični pristop. To lahko ponazorimo z uporabo vprašanj, osredotočenostjo na idejo interpretacije in pojem spomina.

Pristop, ki uporablja vprašanja, je globoko zasidran v zasnovno razstave in se pojavlja skozi celo pripoved. Obiskovalci podajo svoje mnenje in primerjajo različna stališča, predmeti omogočajo večplastno interpretacijo.

Pojem interpretacije je npr. prisoten v delu, kjer razstava prikazuje, kako je bil mit o Evropi uporabljen skozi stoletja za podajanje stališč o Evropi, ali v delu, kjer razstava prikazuje, kako se je kartografska podoba Evrope spreminjala skozi čas in z geografskega vidika opazovalca. Interpretacija je tudi osrednja tema 25 metrov visokega umetniškega dela, ki je obešen na stopnišču, vrtinec citatov, ki komentirajo zgodovino.

Pripoved se dodatno zaplete pri skupnih zgodovinskih procesih s pojmom spomina, s pomočjo katerega preverjamo, česa se zavestno spominjamo na individualni in kolektivni ravni, in kaj raje pozabimo.

Razstave dopolnjujejo izobraževalni programi in dogodki. Spletni izobraževalni viri so na voljo v 24 jezikih in omogočajo uporabo transnacionalnih vsebin v evropskih razredih. Teme, ki jih obravnavajo (preseljevanje, spori, človekove pravice, informacijska tehnologija), so bile izbrane tako, da ustrezajo kontekstu različnih šolskih kurikulumov po Evropi ¹². Hiša evropske zgodovine se želi s spletnimi viri povezati z učenci po vsej Evropi in dodati evropsko dimenzijo poučevanju ter spodbujati radovednost učencev o skupni zgodovini.

12. Tukaj so na voljo gradiva za prenos: <https://historia-europa.ep.eu/en/educators-teachers/classroom-activities>.

4.2 Šole eTwinning in Unescove šole: gradimo prihodnost z odkrivanjem preteklosti

Muzej ima pomembno vlogo pri spodbujanju boljšega razumevanja kulturne dediščine, a učitelji so v privilegiranem položaju, saj lahko učence usmerjajo pri odkrivanju preteklosti, učenju od prednikov in gradnji prihodnosti. Šole so bogat vir informacij in učencem pomagajo pridobiti praktična znanja skozi konstruktivne dejavnosti.

Zato predstavljamo primere dejavnosti šol, ki so bile nagrajene z novim znakom "šola eTwinning" in ki so že od prej del Unescove mreže pridruženih šol, ki je nastala pred več kot 70 leti.

Z znakom "šola eTwinning" od leta 2018 pohvalimo timsko delo in predanost učiteljev in ravnateljev, ki sodelujejo znotraj posameznih šol. Šole eTwinning so vodilne na naslednjih področjih:

- digitalna praksa,
- praksa na področju e-varnosti,
- inovativni in kreativni pedagoški pristopi,
- spodbujanje neprekinjenega strokovnega razvoja zaposlenih,
- spodbujanje učenja v sodelovanju z osebjem in učenci.

Šole eTwinning bodo v prihodnjih letih igrale zelo pomembno vlogo, saj je njihovo poslanstvo navdihniti nadaljnji razvoj eTwinninga in obravnavati različne teme. Ena od teh tem je lahko promocija in ohranjanje kulturne dediščine. **Unescova mreža pridruženih šol** (<https://aspnet.unesco.org/>) je globalna mreža z dolgoletno tradicijo, ki povezuje izobraževalne ustanove po vsem svetu in jih spodbuja k delu v smeri doseganja skupnih ciljev na področju mednarodnega razumevanja in sodelovanja, medkulturnega dialoga in miru, trajnostnega razvoja in kakovostnega izobraževanja v praksi.

Unescova mreža pridruženih šol bo sodelovala tudi v skupnem projektu z Evropsko komisijo. Projekt se je začel izvajati v kontekstu evropskega leta kulturne dediščine. Njegov cilj je ozaveščanje o skupni zgodovini in vrednotah ter razvoj spoštovanja kulturne raznolikosti na podlagi medkulturne izmenjave, ki temelji na interpretaciji, predstavitvi in deljenju kulturne dediščine. Učence želi tudi spodbuditi k ponovnemu odkrivanju in delitvi njihove nesnovne kulturne dediščine.

V tem delu ravnatelj in učitelj šol eTwinning, ki so že delali na projektih Unescove mreže, posvečenih kulturni dediščini, predstavijo svoje ideje in izkušnje.

Šola: ITCG Enrico Fermi, Tivoli, Italija

Ravnateljica: Laura Giovannelli

Učiteljica: Grazia Del Tito

Laura Giovannelli

Grazia Del Tito

Kdaj se je vaša šola pridružila Unescovi mreži pridruženih šol?

Naša šola se je Unescovi mreži pridruženih šol pridružila leta 2013.

Kakšne dejavnosti, povezane s kulturno dediščino, ste organizirali v vaši šoli in kdo vse je sodeloval?

Imeli smo projekt "Salvaguardia dei beni materiali e immateriali di Tivoli e

della Valle dell'Aniene". Projekt smo začeli izvajati pred dvema letoma. Zaključili ga bomo oktobra 2018. Cilj je ozaveščanje učencev o umetnostni in kulturni dediščini. V okviru projekta so potekale različne dejavnosti za širjenje znanja in promocijo vrednosti dveh znamenitosti z Unescovega seznama v Tivoliju (Villa D'este in Villa Adriana) ter tradicionalne glasbe in plesov, ki so značilni za naše kraje, a jih mladi ne poznajo več.

Naša šola ITCG Fermi (poklicna šola) je projekt pripravila v sodelovanju z dvema izobraževalnima ustanovama v Tivoliju, šolo IC Tivoli II Baccelli (srednja šola) in šolo Liceo Spallanzani (srednja šola), ter šolo Notre Dame des Anges iz kraja Saint Amand – les - Eaux (Francija), kjer ponujajo predšolsko vzgojo, osnovno in srednje izobraževanje. V projektu so sodelovali tudi mestna občina Tivoli in lokalna združenja, kot sta Leo Club Tivoli in zadruga "Visite guidate Tivoli".

Ali mislite, da lahko kot šola eTwinning spodbudite več učiteljev iz vaše šole k sodelovanju v teh dejavnostih?

V dejavnostih, ki so povezane s projektom, so že sodelovali številni učitelji. Ker so bile dejavnosti zelo uspešne, so imele močan pozitiven vpliv in povečale zanimanje za aktivno participacijo v drugih dejavnostih in projektih.

Ali lahko katero od dejavnosti Unescove mreže priporočite za izvajanje v šolah eTwinning?

Kulturno dediščino lahko novim generacijam predstavimo v okviru projektov eTwinning, ki spodbujajo splošno državljansko vzgojo, in razširjamo informacije o naših dejavnostih preko mreže šol eTwinning. Kot šola eTwinning lahko organiziramo tudi spletne in tradicionalne dogodke, na katerih lahko drugim šolam v regiji predstavimo in promoviramo svoje dejavnosti.

Šola: Srednja šola Pentapolis, Grčija

Ravnateljica: Nikolina Stathaki

Učiteljica: Theodora Gkeniou

Nikolina Stathaki

Theodora Gkeniou

Kdaj se je vaša šola pridružila Unescovi mreži pridruženih šol in zakaj?

Naša šola je že štiri leta članica Unescove mreže pridruženih šol, ki povezuje 11.500 šol iz 182 držav za promocijo miru, humanitarnega izobraževanja in medkulturnega dialoga po vsem svetu. Kreativnost, komunikacija in inovacije so stebri naše mreže.

Mislim, da svoje ideale deli s skupnostjo eTwinning. Kakšne dejavnosti, povezane s kulturno dediščino, ste organizirali v vaši šoli in kdo vse je sodeloval?

V Grčiji vsako leto organiziramo simpozije za študente, in sicer na severu, v Solunu, in na jugu, v Atenah. Dogodki vključujejo gledališke predstave, ki jih pripravimo z učenci. Učence pripravimo tudi na razprave in okrogle mize o osrednji temi. Leta 2014, ko smo prvič organizirali simpozij v Solunu, so učenci pripravili gledališko igro z naslovom "Meeting the Byzantine monuments of Thessaloniki". Na tretjem simpoziju leta 2017 smo se osredotočili na snovno dediščino ter lokalne šege in običaje. Uprizorili smo tudi igro z naslovom "Under the shadow of mount Menikio". Menikio je ime gore v bližini naše šole.

Te dejavnosti v večji meri izvaja naša učiteljica matematike, ki je strokovnjakinja za uporabo igre v izobraževanju in sodeluje s skupinami učencev, ki uprizarjajo gledališke igre ter sodelujejo v razpravah. Tudi ravnateljica nudi podporo, starši sodelujejo v celotnem procesu, ki ga podpirajo tako finančno kot čustveno, in tudi drugi učitelji sodelujejo z idejami in podporo, kadarkoli je ta potrebna.

Ali mislite, da lahko kot šola eTwinning spodbudite več učiteljev iz vaše šole k sodelovanju v teh dejavnostih?

Kot sem že omenila, imamo na šoli skupino učiteljev, ki uspešno komunicira in sodeluje. Člani skupine so večinoma jezikovni učitelji. Želimo vključiti tudi učitelje umetnostne in glasbene vzgoje, učitelje IKT in tujih jezikov, ki bi lahko podprli projekte in zagotovili njihovo neovirano izvajanje.

Kako lahko kot šola eTwinning sodelujete v pomembnih dejavnostih in jih promovirate drugim šolam, kolegom in lokalni skupnosti v svoji regiji?

Šole eTwinning so učeče se organizacije in kot take so predane sodelovanju v pobudah, ki spodbujajo izmenjavo znanja. Med šolskim letom smo na naši šoli organizirali delavnice, usposabljanje na delovnem mestu, okrogle mize in predstavitve projektov, da bi razširili rezultate naših dejavnosti in izmenjali dobre prakse. Lokalni izobraževalni in upravni organi nas vedno podpirajo in subvencionirajo naše pobude. Še več, projekti Erasmus+, ki so se razvili na podlagi partnerstev eTwinning, nam ponujajo še več priložnosti za neprekinjeno transformacijo in razvoj.

Ali lahko katero od dejavnosti Unescove mreže priporočite za izvajanje v šolah eTwinning?

Simpoziji za učence so nedvomno čudovita ideja, saj imajo na njih glavno besedo sodelujoči najstniki. Pomagajo jim sprostiti svojo kreativnost in jih istočasno vključiti v življenjske in interaktivne kontekste. Pomagajo jim razvijati samoiniciativnost in podjetništvo, saj aktivno sodelujejo in v veliki meri samostojno pripravljajo svoje prispevke, ki so lahko gledališka igra, film, predstavitev, predstava ali katera koli druga oblika umetniškega izražanja.

Učenci sodelujejo tudi v razpravah, posvečenih temi leta, v katerih krepijo svoje jezikovne sposobnosti v maternem in tujih jezikih, pridobivajo kompetenco učenja učenja, razvijajo kulturno zavest in izražanje, kar je skladno z opisom 8 ključnih kompetenc kompetenčnega okvirja. Učenci morajo med razpravami raziskovati, pripravljati in se pogovarjati o izbranih temah, se urediti v javnem nastopanju, zagovarjati svoja stališča in ugovarjati nasprotnikom. Obe vrsti dejavnosti, umetniške in jezikovne, bi lahko skupaj organizirali na spletu s pomočjo programa Adobe Connect in orodja eTwinning Live.

Šola: Jezikovna šola Ivan Vazov, Plovdiv, Bolgarija

Ravnateljica: Anelia Miteva

Učiteljica: Maya Kyulevchieva

Anelia Miteva

Maya Kyulevchieva

Kakšne dejavnosti, povezane s kulturno dediščino, ste organizirali v vaši šoli?

Učenci so s pomočjo učiteljev pripravili različne predstavitve o kulturni dediščini Balkana, grških in rimskih kulturnih spomenikih, krščanski dediščini, Unescovih znamenitostih, pesmi Bistrishkih babic, martenicah itd. Organizirali smo tudi predavanje o geometriji nacionalnih vezenin in

geometriji preprog Chiprovtsi. Organizirali smo videokonferenco z drugimi Unescovimi šolami iz Kijeva (Ukrajina) in Bakuja (Azerbajdžan), ki delajo na Unescovem projektu "Learning for the Future". Izvajali smo tudi nekaj projektov eTwinning, npr.: "Similar and different traditions between Bulgarian and Polish cultures", "Hello! etwin friends! Let's play together old games!", "Food Globalisation", "A proverb a day keeps the boredom away "When two cities mean Evrope".

Ali mislite, da lahko kot šola eTwinning spodbudite več učiteljev iz vaše šole k sodelovanju v teh dejavnostih?

Trenutno izvajamo projekt Erasmus+ z naslovom "Teaching Materials and Activities for UNESCO Schools", ki obravnava: trajnostni razvoj, državljanstvo, medkulturno učenje, kulturno dediščino, mir in človekove pravice. Organiziramo tudi odprta predavanja o različnih temah in učencem ponujamo priložnost, da predstavijo svoje delo na različnih festivalih in svečanostih. Vsako leto sodeluje vse več učiteljev in glede na to, da smo sedaj šola eTwinning, lahko prevzamemo vlogo ambasadorjev in vključimo več deležnikov, npr. sosednje šole, občino in lokalno skupnost.

Kako lahko kot šola eTwinning sodelujete v pomembnih dejavnostih in jih promovirate drugim šolam, kolegom in lokalni skupnosti v svoji regiji?

Ker smo šola eTwinning, lahko dobre prakse delimo z drugimi kolegi, sodelujemo v regionalnih in izobraževalnih konferencah ter promoviramo eTwinning ter naše delo med kolegi. Ker smo dinamična organizacija, moramo naše delo širiti in graditi sinergijo z drugimi mrežami. Prepričana sem, da bi bili številni partnerji Unescove mreže zainteresirani za sodelovanje v eTwinningu in delu na evropskih projektih, posvečenih kulturni dediščini.

Šola: Osnovna šola Simona Gregorčiča Kobarid, Slovenija

Ravnateljica: Melita Jakelj

Učiteljica: Aurora Calvet

Melita Jakelj

Kakšne dejavnosti, povezane s kulturno dediščino, ste organizirali v vaši šoli in kdo vse je sodeloval?

Pravkar smo praznovali 50. obletnico šole. Opravili smo obširno raziskavo o tem, kakšna je bila šola v preteklosti. Organizirali smo tudi razstavo in dan odprtih vrat, ki se ga je udeležilo 200 ljudi. Učenci so med obiski muzejev, starih hiš in razstav obravnavali temo kulturne dediščine in pri tem sodelovali s starimi starši. Drugi razred je izvajal projekt z naslovom "Happy to meet each other" v sodelovanju s partnerji iz Španije. Učenci so skupaj odkrivali obe kulturi.

Vsako leto izvedemo projekt, v katerem sodeluje cela šola, vseh 330 učencev, vsi učitelji in osebje. Letos smo odkrivali prednosti sodelovanja s starejšo generacijo. Še naprej se bomo trudili vključevati starše in stare starše v projekte.

Ali preko eTwinninga organizirate dejavnosti, povezane z Unescovo mrežo pridruženih šol?

Da. V stiku smo z eno šolo iz Slovenije in eno iz Češke republike. Začeli smo pripravljati projekt eTwinning za naslednje šolsko leto o kulturni dediščini.

Ali mislite, da lahko kot šola eTwinning spodbudite več učiteljev iz vaše šole k sodelovanju v teh dejavnostih?

Da, naslednje leto bodo vsi učitelji sodelovali v projektu Erasmus+, ki bo tudi projekt eTwinning. Mislim, da imamo kot šola eTwinning veliko odgovornost in da moramo spodbujati inovativno poučevanje in učenje. Poleg vsega dela, ki ga bomo opravili, in vseh kolegov, ki jih bomo vključili, nam morajo ministrstva in direktorati za izobraževanje dati tudi ustrezna pooblastila in nas podpreti pri uresničevanju našega poslanstva.

Šole eTwinning bodo nedvomno prevzele vlogo šolskih ambasadorjev, ki lahko spremenijo metode poučevanja na inovativen način, spodbujajo sodelovanje in navdušijo vedno več učiteljev za uvajanje inovacij. Kulturna dediščina je samo ena od številnih tem, ki jih učitelji v okviru celostnega šolskega pristopa obravnavajo s svojimi učenci, da jim preko spoznavanja preteklosti pomagajo graditi prihodnost.

Zaključki

Santi Scimeca, vodja projektov eTwinning,
Centralna svetovalna služba

Santi Scimeca

eTwinning praznuje evropsko leto kulturne dediščine s številnimi pobudami: delavnice, konference, seminarji, spletne dejavnosti, gradiva in seveda ta knjiga. Da bi bolje razumeli, kako priljubljena je kulturna dediščina med eTwinnerji, vam lahko podam naslednji primer. V začetku leta 2018 je Evropska komisija skupnost eTwinning povabila, da izbere tri projekte, ki bodo prejeli posebno nagrado na zaključni konferenci evropskega leta kulturne dediščine. To je postala "posebna nagrada eTwinning za kulturno dediščino". Nemudoma smo začeli komunikacijsko kampanjo, s katero smo učitelje spodbujali, da se prijavijo na natečaj z oddajo vloge za nacionalni znak kakovosti. V nekaj mesecih, veliko pred rokom, smo dobili že 600 prijavljenih projektov, ki se potegujejo za to posebno nagrado (tretjina vseh vlog za znake kakovosti). To nam pove dve stvari: prvič, za učitelje je tema kulturne dediščine zelo zanimiva, ko izvajajo skupne dejavnosti s kolegi iz Evrope, in učitelji še vedno odkrivajo koncept kulturne dediščine in njenega pomena za lokalne skupnosti ter otroke.

Bralec te knjige sedaj že nedvomno ve, kako bogata je evropska kulturna dediščina. Povsod nas obdaja in je verjetno veliko bolj opazna, kot smo mislili. A ni vse, kar je staro, kulturna dediščina. Kulturno dediščino sestavljajo samo rezultati človekove dejavnosti, ki se namerno zaščitijo, ohranjajo in obujajo, ki niso prepuščeni naravnemu razkroju, pozabi ali uničenju. Vsi se zavedamo (lahko rečemo, da je to del naše kulturne dediščine), da lahko izvemo, kdo v resnici smo, in kam želimo iti, samo če vemo, od kod prihajamo. Naša kultura je dinamična zbirka pravil, ki se ves čas spreminjajo: včasih potrebujemo več stoletij, včasih samo pol generacije. V teh časih tekoče družbe, kot bi rekel Bauman, morajo naše vrednote temeljiti na tem, kar je zares ugotovljeno in dokazano, ter izpodbijati tisto, kar se nam ponuja kot lahka rešitev za kompleksna vprašanja. Naša kulturna dediščina niso samo spomeniki in recepti, temveč tudi, kako premišljujemo in interpretiramo realnost. Na srečo so filozofi in učenjaki, običajni ljudje in vizionarji skozi stoletja vplivali na našo kulturo in nam lahko pomagajo. Naše zgodovine in kulturne dediščine ne bi smeli videti kot bremena, ki ga moramo nositi, temveč kot odgovor na vsa naša vprašanja: zanesljiv kompas v teh včasih nedoumljivih in zavajajočih časih.

Letošnja knjiga eTwinning je darilo za vse eTwinnerje, ki so se že od nekdaj želeli lotiti projekta, posvečenega kulturni dediščini, a se ga nikoli niso lotili, ker niso vedeli, kje začeti. In je tudi darilo za učitelje, ki so kulturno dediščino vedno uporabljali za predstavitev zgodovine na zanimiv in igriv način, a niso vedeli, da je lahko tudi veliko več: lahko je način za razumevanje sedanjosti in priprava na prihodnost.

Seznam uporabljene literature

- Alsayyad, Nezar (ur.), *Consuming Tradition, Manufacturing Heritage. Global Norms and Urban Forms in the Age of Tourism*. New York: Routledge, 2001.
- Bendix, R.F., Eggert, A., Peselmann, A. (ur.), *Heritage Regimes and the State*. Göttingen: Universitätsverlag Göttingen, 2012
- Svet Evrope, Faro, 2005. <https://www.coe.int>
- Evropska komisija, Towards an integrated approach to cultural heritage for Europe, 2014 http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/2014-heritage-communication_en.pdf
- Odločitev Evropskega parlamenta in Sveta (EU) 2017/864, 17. 5. 2017 o evropskem letu kulturne dediščine (2018). <https://eur-lex.europa.eu/nezakonite vsebine/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D0864&from=SL>
- Jakoba Sraml Gonzalez, Trends in practical cultural heritage learning in Europe 2012, raziskovalni projekt, The Nordic Centre of Heritage Learning 2012
- Lazzaretti, Luciana, The resurgence of the “societal function of cultural heritage”. An introduction. *City, Culture and Society*, 3:4 (2012): 229–233.
- Sonkoly, G., Vahtikari, T., *Innovation in Cultural Heritage Research. For an integrated European Research Policy*. Brussels: European Commission, 2018.
- Special Eurobarometer Report, Cultural Heritage, 2017. <http://ec.europa.eu/comm-frontoffice/publicopinion/index.cfm/WhatsNew/index>
- Spletna stran evropskega leta kulturne dediščine http://europa.eu/cultural-heritage/european-year-cultural-heritage_sl

Izdajatelj

Centralna svetovalna služba za eTwinning
www.etwinning.net

European Schoolnet
(EUN Partnership AISBL)
Rue De Trèves 61, 1040 Bruselj, Belgija
www.europeanschoolnet.org

Urednici

Irene Pateraki, Santi Scimeca

Koordinacija oblikovanja

Claire Morvan

Koordinacija prevodov

Danosh Nasrollahi

Oblikovanje

Pitch Black Graphic Design, Hag/Berlin

Namizno založništvo in tisk

HOFI Studio

Naklada

1000

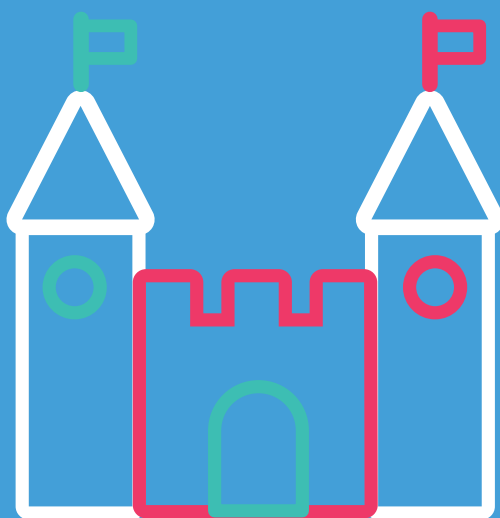
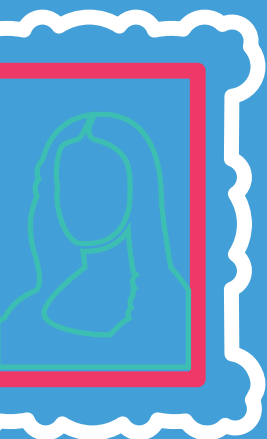
ISBN

9789492913739

Objavljeno septembra 2018. Stališča, izražena v tej publikaciji, so mnenja avtorjev in niso nujno skladna z mnenjem European Schoolnet ali centralne svetovalne službe eTwinning. Knjiga je objavljena pod pogoji licence Attribution – Non Commercial-Share Alike 3.0 Unported Creative Commonse (CC BY-NC-SA 3.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>). Publikacija je nastala s finančno podporo programa Evropske unije Erasmus+. Publikacija odraža samo stališča avtorjev. Evropska komisija ne more biti odgovorna za uporabo informacij, ki jih publikacija vsebuje.

<http://europa.eu/cultural-heritage>

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+